

2023 – 2024 Öğretim Yılı
Haydarpaşa Lisesi

Uluslararası İlişkiler ve Tarih Kulübü Cumhuriyetin 100. Yılı Sempozyumu (Yüz Yılın Birikimi ve Gücüyle Nice Bin Yıllara...)

Yer : Hafize Özal Ortaokulu Konferans Salonu

Zaman : 20 Aralık 2023 (12:40 – 15:00)

- Takdim
- Saygı Duruşu ve İstiklal Marşı
- Açış Konuşması : (Müdür Bey / Muzaffer GÜNEŞ)
- I. Oturum : **Cumhuriyeti Anlamak**

Oturum Başkanı : Ahmet TÜFEKÇİ (Tarih Öğretmeni)

Tebliğ Konusu	Tebliğ Sunacak Öğrencinin		
	Sınıfı	No	Adı - Soyadı
1. Cumhuriyetin Etimolojisi	9D	193	Şevval Afra ASAN
2. Cumhuriyetin Tarihçesi	9C	224	Yusuf Recep ZEREN
3. Cumhuriyete Giden Yol/Süreç	H.z.F	449	Asude Meryem ERDOĞAN
4. Cumhuriyetin İlanı	H.z.E	465	Halit Efe YILMAZ

- II. Oturum : **Cumhuriyetin Kazanımları**

Oturum Başkanı : Volkan ÇOBAN (Tarih Öğretmeni)

Tebliğ Konusu	Tebliğ Sunacak Öğrencinin		
	Sınıfı	No	Adı - Soyadı
1. Cumhuriyet ve Demokrasi	H.z.C	239	Mustafa BAKAN
2. Cumhuriyet ve Hukuk	H.z.F	454	Fatih Selim ÜNAL
3. Cumhuriyet ve Sanat	H.z.E	474	Engin DAVRAN
4. Cumhuriyet ve Eğitim	11H	966	Ömer Cem BATIREL
5. Cumhuriyet ve Gençlik	H.z.F	438	Poyraz AYNACI

- Değerlendirme Konuşması : Ahmet TÜFEKÇİ (Tarih Öğretmeni)

Adı ve Soyadı : Şevval Afra ASAN
Sınıfı ve No : 9D – 193

Cumhuriyet'in Etimolojisi

Öz

Bu çalışma, Cumhuriyet kavramının farklı dillerdeki karşılıklarından hareketle tarihi süreç içerisinde kazandığı anlam ve derinliği ifade edebilmeyi amaçlamaktadır.

Anahtar Kelimeler :

Cumhuriyet, Republic, Res Publica, Meşrutiyet, Demokrasi

Giriş

Cumhuriyet kelimesi, tarihsel bir evrim geçirerek günümüzdeki anlamını kazanmış bir terimdir. Geçmişten bu yana farklı kültürler ve dönemlerde kullanılmış olup çeşitli anlamlar kazanmıştır. Her kültür ve dönemden alınan birikim ile birlikte günümüzde zengin bir içeriğe sahiptir.

1. Etimolojik Köken

Yunan filozof Platon'un Devlet kitabının Latince halinin adı Politeia olarak geçmektedir. Kelime Latince'de şehir anlamına gelen "polis" kelimesinden türetilmiştir. "Polis"ten şehrin vatandaşı anlamına gelen "polites", "polites"den de "polites" gibi davranmak anlamına gelen "politeuo" fiili türetilir. "Politeia" ise "politeuo" fiilinin soyut isim haline karşılık gelir. Nitekim Platon da kitabında ideal (şehir) devletini tarif eder.

1.1 Cumhuriyet Sözcüğünün İlk Kullanılışı

Platon'dan yaklaşık 400 yıl sonra İtalyan düşünür Marcus Tullius Cicero da kendi ideal devletini tarif ettiği bir kitap yazar ve başlığını "De Re Publica" koyar. Cicero'nun kitabının başlığındaki "res publica" kelime öbeği iki farklı Latince kelimedenden, "iş" veya "şey" anlamına gelen "res" kelimesi ve "kamu" veya "halk" anlamına gelen "publica" kelimelerinden oluşur. Dolayısıyla, "res publica" kamuya ait iş veya şey olarak tercüme edilir.

Bu terim Roma İmparatorluğu dönemine kadar gitmektedir. Roma'da "res publica" terimi, devlet işlerini ifade eden bir kavram olarak kullanılmıştır. Roma'da aristokratik bir yönetim şekli olan "Senatus Populusque Romanus" (Roma Senatosu ve Halkı) ifadesiyle birleşerek, halkın devlet işlerine katılımını vurgulayan bir anlam kazanmıştır.

Orta Çağ boyunca, bu terim özellikle İtalyan şehir devletlerinde ve özerk şehir devletlerinde kullanılmıştır. Yine de modern anlamını kazanması 17. ve 18. Yüzyıllarda gerçekleşmiştir. Aydınlanma düşüncesinin etkisiyle, cumhuriyet terimi daha geniş bir anlam kazanmış ve halkın egemenliğini vurgulayan, demokratik bir yönetim biçimini ifade etmeye başlamıştır.

18. yüzyıl sonlarından itibaren, özellikle Amerikan ve Fransız devrimleri sırasında, cumhuriyet terimi, monarşik yönetimlere karşı özgürlük ve eşitlik ideallerini simgeler hale gelmiştir. Bu dönemde cumhuriyet, demokratik bir devletin temsilcisi olarak daha geniş bir kabul görmüş ve birçok ülkede bu ideallerle özdeşleşmiştir.

Günümüzde cumhuriyet terimi, farklı kültürlerde ve coğrafyalarda çeşitli anlamlar içerebilir. Ancak genel olarak, halkın egemenliğini ve devletin vatandaşlar tarafından seçilen temsilciler aracılığıyla yönetilmesini ifade eder. Cumhuriyet kelimesinin etimolojisi, tarihsel süreç içinde evrim geçirerek günümüzdeki anlamını kazanmış ve demokrasi, özgürlük ve eşitlik gibi temel prensipleri simgeleyen bir terim haline gelmiştir.

1.2 Anlamı ve İdeolojik Boyut

Cumhuriyet kelimesi, tarihsel ve kültürel bağlamda zengin bir anlama sahip olan bir terimdir. Bu kelimenin anlamı ve ideolojik boyutu, genellikle halk egemenliği, demokrasi ve toplumsal düzenle ilgilidir.

Cumhuriyet kavramı; ‘toplum, halk’ anlamındaki Arapça “cumhur” kelimesinden türetilmiş bir isim olarak Türkçede yer etmiştir. Arapça “cumhur,” genellikle şehir halkı veya topluluk anlamına gelir. Osmanlı Devleti’nin son dönemlerinde kullanılmaya başlanan bu kelime ile devletin halka ait olduğu vurgulanmaya çalışılmıştır.

Cumhuriyet, ideolojik olarak demokrasi, özgürlük, eşitlik, laiklik gibi temel prensipleri içerir. Halkın eşit ve özgür bir şekilde katılımını teşvik eder ve devletin dini veya etnik bir aidiyetten bağımsız olmasını savunur. Bu ideolojik boyut, cumhuriyeti, birey haklarına saygı, adalet ve toplumsal birliği vurgulayan bir sistem olarak tanımlar.

2. Tarihsel Gelişim

2.1. Antik Roma Dönemi

MÖ 509’da kralların devrilmesinden MS 27’de İmparatorluğun kurulmasına kadar süren Antik Roma Cumhuriyeti’nin anayasasına atıfta bulunarak modern anlamını geliştirmiştir. Bu anayasa, etkili bir şekilde güç sahibi olan zengin soylulardan oluşan bir Senato; magistraları seçme ve yasaları kabul etme yetkisine sahip tüm özgür vatandaşların katıldığı birkaç halk meclisi ve çeşitli türde sivil ve siyasi yetkilere sahip bir dizi magistratlardan oluşuyordu.

2.2. Orta Çağ ve İtalyan Şehir Devletleri

Orta Çağ’da, özellikle İtalyan şehir devletleri, cumhuriyet kavramını benimsemiş ve kendi özerk yapılarına bu terimi entegre etmiştir. Şehir devletleri, kendi işlerini yöneten özgür bir topluluk olarak cumhuriyet ilkesini benimsemişlerdir. İtalyan hümanist yazarların, özellikle 15.Yüzyılda Venedik ve Floransa gibi şehir devletleri için “republic” terimini benimsemeleri, bu devletleri yönetenlere yönelik idealize edilmiş “filozof-krallar” veya Aristo’dan ilham alarak çok sayıda kişinin katıldığı, ancak kamusal menfaatlerin gözetildiği bir yönetim biçimi olarak överek kullanmaları oldukça dikkat çekicidir. Bu tercihin, Kilise ve Kutsal Roma İmparatorluğu’nun iddialarına karşı bir tepki olduğu ve aynı zamanda farklı bir meşruiyet zemini oluşturma

çabalarının bir yansıması olduğunu ifade etmek mümkündür. Hollanda, 1588 yılında İspanya'dan bağımsızlığını ilan ederek kurulmuş olup resmi adı “**Republiek der Zeven Verenigde Nederlanden**” olarak belirlenmiştir. Ancak, 1680 tarihli bir ahitnamede, “cumhur” kelimesi, beklenen “republic” anlamının ötesinde, daha genel anlamıyla ‘çoğunluk’ olarak kullanılmıştır. Bu belgede, ülkeye atıfta bulunurken “Nederlanda”, “Nederlanda devleti” veya “Nederlanda vilayetleri” gibi ifadelerin kullanılmadığı gözlemlenmektedir.

2.3. Aydınlanma ve Modern Dönem

17. ve 18. Yüzyıllarda Aydınlanma düşüncesi, cumhuriyet kavramını genişletmiş ve halk egemenliği, demokrasi ve özgürlük idealleriyle özdeşleştirmiştir. Amerikan ve Fransız devrimleri sırasında cumhuriyet, monarşik yönetimlere karşı özgürlük mücadelesinin sembolü haline gelmiştir.

Aydınlanma Dönemi, 17. Ve 18. Yüzyıllarda Avrupa’da zihinsel ve kültürel bir dönüşümü temsil eder. Bu dönem, bilim, akıl, özgürlük ve eşitlik idealleri etrafında şekillenen bir düşünce hareketidir. Aydınlanma, despotizme karşı çıkış, bilimsel yöntemin vurgulanışı ve bireyin haklarına odaklanma gibi unsurları içinde barındırır. Bu bağlamda, Aydınlanma Dönemi’nin cumhuriyet kavramını nasıl etkilediğini anlamak önemlidir.

2.4. Cumhuriyet ve Aydınlanma İdealleri

Aydınlanma düşünürleri, monarşik yönetimlere ve feodal yapıya eleştirel bir yaklaşım getirirken, cumhuriyet modelini savundular. Montesquieu, “Yasaların Ruhu” adlı eserinde, cumhuriyetin vatandaşların katılımı ve yasama organının güçler ayrılığı ilkesine dayanan bir yönetim biçimi olarak öne çıktığını vurgular. Aydınlanma düşünürleri, cumhuriyeti demokratik değerlerin taşıyıcısı olarak görerek, birey özgürlüğünün ve eşitliğin korunmasında etkili bir araç olarak değerlendirdiler.

3. Türkiye Cumhuriyeti ve Mustafa Kemal Atatürk

Türkiye Cumhuriyeti’nin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk, cumhuriyeti laik, demokratik ve çağdaş bir devletin temsilcisi olarak benimsemiştir. Cumhuriyet, Türkiye’de halk egemenliği, eşitlik ve modernleşme ideallerini simgeler.

Cumhuriyet kelimesinin anlamı ve ideolojik boyutu, tarihsel, kültürel ve siyasi bağlamlar içinde şekillenmiş, demokratik ilkelerle özdeşleşmiş ve toplumsal düzenin temel taşlarından biri olmuştur.

Türkiye Cumhuriyeti’nin kuruluşuyla birlikte, cumhuriyet kavramı, özellikle Mustafa Kemal Atatürk liderliğindeki reformlarla güç kazanmıştır. Türkiye Cumhuriyeti, halk egemenliği, laiklik ve demokrasi ilkelerini benimseyen bir cumhuriyet olarak kurulmuştur. Yapılan birçok reformla bu temel sağlamlaştırılmıştır.

Dil, hukuk, giyim gibi birçok alanda yapılan değişiklikler, Türkiye’nin modernleşme sürecinde önemli adımları simgeler. Özellikle 1928’de kabul edilen yeni Türk alfabesi, dilin

modernleşmesine ve eğitim sisteminin uluslararası standartlara uygun hale getirilmesine yönelik önemli bir adımdır.

Cumhuriyetin temel unsurlarından biri de toplumsal cinsiyet eşitliğine vurgu yapmasıdır. Kadınların siyasi haklarına kavuşması, bu dönemin önemli sosyal reformlarından biridir. 1934'te Türkiye'de kadınlar seçme ve seçilme hakkını elde etmiş ve parlamentoya girmeye başlamışlardır.

Sonuç

Bu bildiri, cumhuriyetin etimolojik temellerini anlamak, anlamını derinleştirmek ve tarihsel bağlam içinde değerlendirmek amacıyla düzenlenmiştir. Cumhuriyet, toplumların siyasi, sosyal ve kültürel evriminde önemli bir rol oynamış ve günümüzde hala güçlü bir anlam taşımaktadır.

Şevval Afra ASAN (9D – 193)

Adı ve Soyadı : Yusuf Recep ZEREN
Sınıfı ve No : 9C – 224

Cumhuriyetin Tarihçesi

Öz

Tarihin farklı dönemlerinde ortaya çıkan ve evrimleşen cumhuriyet kavramı ve cumhuriyetin kurumsallaşmasının ele alındığı bu çalışmada; insanlık tarihinde yaşanan siyasi, sosyal ve kültürel değişimlerin bir yansıması olarak Cumhuriyetin oynadığı role odaklanılmıştır.

Anahtar Kelimeler :

Cumhuriyet, Republic, Meşrutiyet, Demokrasi, Türkiye Cumhuriyeti

1. Antik Roma Cumhuriyeti mö (509 - 27)

Cumhuriyet kavramının kökenlerine inerek başlıyoruz. Antik Roma Cumhuriyeti, senato ve halk meclisi gibi kurumları içeren bir politik sistemle, sivil yönetim anlayışını temsil eder. Ancak, zamanla içsel çalkantılar ve dışsal tehditlerle yüzleşerek dönüşüm geçirir.

Roma Cumhuriyeti, M.Ö. 509'da tarih sahnesine çıktığında, o döneme kadar görülmemiş bir siyasi yapı sunarak dikkat çekti. Cumhuriyet rejimi, politik ve sosyal düzeni şekillendiren bir dizi kurum ve ilkeyi içeriyordu.

1.1 Senato ve Aristokrasi

Roma Cumhuriyeti'nin temel taşı olan Senato, seçkinlerden oluşan bir kuruldu. Senato, Roma'nın iç ve dış politikasını belirlemede kilit bir rol oynuyordu. Aristokrat sınıf, bu mecliste toplanarak devlet işlerini yönetiyor ve kararlar alıyordu. Ancak, zamanla bu elit grup içindeki çekişmeler, cumhuriyetin geleceğini etkileyecek karmaşık politik dinamiklere neden oldu.

1.2. Konsül ve İki Hükümet Yetkilisi

Roma'da her yıl seçilen iki konsül, yürütme gücünü temsil ediyordu. Konsüller, askeri liderler olarak da görev yaparken, iç politika konularında Senato ile işbirliği yapmaları gerekiyordu. Bu çift başkanlık sistemi, iktidarın tek bir kişinin elinde toplanmasını engellemeyi amaçlıyordu.

1.3. Comitia ve Halk Meclisi

Roma'da halkın katılımı, Comitia adı verilen halk meclislerinde gerçekleşiyordu. Bu meclis, yurttaşların önemli kararlara katılma hakkını sağlıyordu. Ancak, gerçek güç genellikle aristokratların elindeydi ve Comitia'nın etkisi sınırlıydı.

1.4. Hukukun Üstünlüğü

Cumhuriyet döneminde Roma hukuku, toplumun temelini oluşturuyordu. Hukukun üstünlüğü ilkesi, yasaların tüm yurttaşlara eşit olarak uygulanması gerektiğini vurguluyordu. Bu ilke, Roma Cumhuriyeti'nin uzun ömürlülüğüne katkıda bulunan önemli bir unsurdur.

1.5. Antik Roma Cumhuriyetin Çöküşü ve İmparatorluğa Geçiş

Zaman içinde, genişleyen imparatorluk ve içsel sorunlar, cumhuriyetin zayıflamasına yol açtı. İç savaşlar, generallerin güç mücadeleleri ve **Julius Caesar**'ın etkisi, cumhuriyetin çöküşünü hızlandırdı. **Augustus**'un imparatorluğu ilan etmesiyle birlikte, Roma Cumhuriyeti resmen sona ermiş oldu.

Sonuç olarak, Roma Cumhuriyeti'nin işleyişi karmaşık bir denge üzerine kurulu olsa da bu sistem antik ve modern demokrasiler üzerinde derin izler bıraktı. Cumhuriyet rejimi, tarihi boyunca önemli dönemlere tanıklık etmiş ve Roma'nın siyasi mirasını şekillendirmiştir.

2. İtalyan Rönesansı ve Şehir Cumhuriyetleri (XIV. - XVII. yy)

Rönesans dönemi, şehir cumhuriyetlerinin (örneğin Floransa, Venedik) yükselişine tanıklık eder. Bu dönemde, demokratik yönetim biçimleri, kültürel ve sanatsal ilerlemelerle birleşir.

İtalya Rönesansı dönemi (14. - 17. yüzyıl) boyunca, İtalyan şehir devletleri - özellikle Floransa, Venedik, Cenova, Milano ve Roma gibi - cumhuriyetçi yönetim biçimleriyle önemli siyasi ve kültürel gelişmeler yaşamıştır. Bu şehir cumhuriyetlerindeki cumhuriyet rejiminin işleyişi, çeşitli unsurları içermekteydi.

2.1. Şehir Cumhuriyetleri ve Özerklik

İtalya'daki şehir cumhuriyetleri, genellikle kendi özerk yapılarına sahip bağımsız devletler olarak varlık gösterdiler. Bu cumhuriyetler, genellikle bir şehir merkezi etrafında örgütlenmiş ve kendi iç işlerini düzenleyen bir özerklik düzenine sahiptiler.

2.2. Değişken Yönetim Biçimleri

Her şehir cumhuriyeti, kendi yönetim biçimini belirleme konusunda özgürdü. Floransa'da Medici ailesi gibi zengin ailelerin etkisi altında bir tür oligarşik yönetim görülürken,

Venedik'te Dük ve Büyük Konsey'in egemenliği söz konusuydu. Bu çeşitlilik, cumhuriyet rejiminin esnekliğini yansıtıyordu.

2.3. Sosyal Sınıflar ve Vatandaşlık

Şehir cumhuriyetlerinde genellikle belirli bir sosyal sınıfa mensup olma şartlarına bağlı olarak vatandaşlık hakları belirlenirdi. Bu durum, yönetimde etkili olma ve karar alma süreçlerine katılma yeteneğini belirli bir sınırlı gruba odaklanmıştır.

2.4. Ticaret ve Sanatın Etkisi

İtalya Rönesansı, zengin ticaret ve kültürel etkileşimlerle şekillendi. Şehir cumhuriyetleri, bu dönemde zengin tüccar sınıfının yükselişi ve sanatın gelişimi ile öne çıktı. Bu unsurlar, cumhuriyet rejiminin dinamik yapısına ve kent kültürünün zenginleşmesine katkıda bulundu.

2.5. Dış Tehditler ve Diplomasi

Şehir cumhuriyetleri, sıklıkla dış tehditlerle karşılaştılar. Diplomasi ve ittifaklar, bu şehir devletlerinin güvenliğini sağlamak adına önemli bir role sahipti. Örneğin, Venedik denizcilik gücüyle, diğer şehir devletleriyle rekabet ederek ve ittifaklar kurarak güçlü bir konum elde etti.

İtalya Rönesansı'nın şehir cumhuriyetleri, kendi iç dinamikleri, politikaları ve sanatsal başarıları ile zenginleşen bir dönemi temsil eder. Bu cumhuriyet rejimleri, zamanla değişen koşullara uyum sağlamış ve İtalyan kültürünün altın çağını oluşturmuştur.

3. Fransız Devrimi ve Cumhuriyet (1789-1799)

Fransız Devrimi, monarşinin çöküşü ve Cumhuriyetin doğuşuyla sonuçlanır. **Liberté, Égalité, Fraternité** ilkeleri, modern cumhuriyetçilik felsefesini şekillendirir.

Fransız Devrimi, 1789-1799 yılları arasında Fransa'da gerçekleşen tarihi bir dönemeçtir. Bu devrim, monarşinin ve feodal düzenin yıkılmasını, demokratik değerlerin benimsenmesini ve cumhuriyet rejiminin doğmasını sağlamıştır.

3.1. Toplumsal Dönüşüm

Fransız toplumu, devrimle birlikte köklü bir değişim yaşadı. Üçüncü Sınıf, yani burjuvazi ve köylüler, eski ayrıcalıkların ortadan kaldırılmasını talep ederek devrimin öncüsü oldu. Bastille'in düşmesi sembolik bir olay olup, halkın isteğini dile getiren bir başkaldırıyı simgeler.

3.2. İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi

Devrimin temel taşı, 1789'da kabul edilen İnsan ve Yurttaş Hakları Bildirisi oldu. Bu belge, herkesin eşit ve özgür doğduğunu, adil yargılanma hakkına sahip olduğunu ve özgürlüklerin güvence altına alındığını ilan etti. Bu prensipler, modern demokratik düzenlerin temelini oluşturur.

3.3. Cumhuriyet Rejimi ve Politik İşleyiş

Fransa'da cumhuriyet, monarşinin yerine geçti ve demokratik ilkelerin hakim olduğu bir yönetim modeli benimsendi. Ulusal Meclis ve ardından Kurucu Meclis, ülkedeki politik süreçleri belirleyen ana organlar haline geldi. Ancak, devrim sürecinde radikal eğilimler, Terör Dönemi gibi zorlayıcı yönetim biçimlerine yol açtı.

3.4. Napoléon Bonaparte ve Sonrası

Fransız Devrimi'nin ardından gelen istikrarsızlık dönemlerinden biri de Napolyon Bonaparte'nin iktidara gelmesiydi. Napolyon, Fransa'yı geniş bir imparatorluk haline getirdi, ancak sonrasında Waterloo Muharebesi'nde mağlup oldu. Bu, monarşik rejime geçişle sonuçlandı.

3.5. Fransız Devrimi'nin Mirası

Fransız Devrimi, demokrasi, eşitlik ve özgürlük gibi temel değerleri dünya çapında yayarak modern siyasi düzenlere etki etti. Cumhuriyet rejimi, birçok ülkenin yönetim sistemini şekillendiren bir örnek oldu.

Sonuç olarak, Fransız Devrimi ve cumhuriyet rejimi, tarihsel bir dönüm noktası oluşturarak demokratik değerleri ve insan haklarını vurgulayan bir model ortaya koydu. Ancak, bu süreç içinde yaşanan zorluklar ve çalkantılar, devrimin evrimini etkileyen önemli faktörlerdi.

4. Türkiye Cumhuriyeti

Türkiye'nin bağımsızlık savaşı sonrasında kurulan Cumhuriyet, Osmanlı İmparatorluğu'nun yerine modern, laik, demokratik bir devletin doğuşunu simgeler. Mustafa Kemal Atatürk'ün liderliğindeki bu dönem, Türkiye'nin toplumsal, kültürel ve siyasi yapılarında derin değişimlere işaret eder.

Türkiye Cumhuriyeti, 29 Ekim 1923'te Mustafa Kemal Atatürk liderliğinde kuruldu. Cumhuriyet, demokratik prensipleri temel alan bir yönetim biçimini benimseyerek, modernleşme ve laikleşme hedeflerini ön planda tuttu.

4.1. Cumhuriyetin İlanı

Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşu, Osmanlı İmparatorluğu'nun çöküşünün ardından gerçekleşti. 29 Ekim 1923'te Cumhuriyet ilan edildi ve Türkiye'nin başkenti Ankara oldu. Bu dönem, ülkede büyük sosyal, kültürel ve siyasi değişimleri beraberinde getirdi.

4.2. Laikleşme ve Hukuki Dönüşüm

Atatürk'ün liderliğindeki Cumhuriyet, laik bir devlet yapısını benimsedi. 1924'te Şer'i hukuk kaldırılarak yerine modern hukuk sistemleri getirildi. Bu, Türkiye'nin geleneksel yapıdan uzaklaşarak modern normlara uyum sağlamasını simgeliyordu.

4.3. TBMM (Türkiye Büyük Millet Meclisi)

Türkiye Cumhuriyeti'nin yasama organı olan TBMM, ülkenin en üst düzeydeki siyasi kararlarını alır. Milletvekillerinin seçimiyle oluşturulan TBMM, yasama süreçlerini yönetir ve yasaları kabul eder.

4.4. Cumhurbaşkanlığı İdaresi

Cumhurbaşkanı, Türkiye'nin devlet başkanıdır. Cumhurbaşkanlığı, devletin genel politikalarını belirleme, uluslararası ilişkileri yürütme ve üst düzey devlet görevlilerini atama gibi yetkilere sahiptir. Cumhurbaşkanlığı, TBMM tarafından seçilir.

4.5. Yürütme Organı ve Hükümet

Türkiye'de yürütme organını oluşturan hükümet, Başbakan ve Bakanlar Kurulu tarafından yönetilir. Hükümet, günlük yönetimi elinde bulundurarak yasama organıyla iş birliği içinde çalışır.

4.6. Yargı Organi

Türkiye'de yargı organi, bağımsız bir yapıya sahiptir. Yüksek yargı organları arasında Anayasa Mahkemesi, Yargıtay ve Danıştay yer alır. Bu organlar, hukukun üstünlüğünü korur ve anayasal düzeni gözetir.

4.7. Demokratik Seçimler

Türkiye, düzenli aralıklarla yapılan genel seçimlerle yönetimini belirler. Vatandaşlar, milletvekillerini seçerek TBMM'yi oluşturur ve dolayısıyla ülkenin yönetimine katılım sağlarlar.

Türkiye Cumhuriyeti'nin cumhuriyet rejimi, zaman içinde çeşitli dönemlerde siyasi, ekonomik ve sosyal değişimlere tabi olmuştur. Ancak, ülkenin temel demokratik yapıları ve cumhuriyetin temel prensipleri genel olarak korunmuştur.

Bu bildiri, tarih boyunca farklı coğrafyalarda ortaya çıkan cumhuriyet deneyimlerini anlamamıza ve değerlendirmemize olanak sağlamak için tasarlanmıştır. Umuyoruz ki, bugünkü sunumlar ve tartışmalar, cumhuriyetin tarihsel serüvenini daha iyi kavramamıza katkıda bulunacaktır.

Yusuf Recep ZEREN (9C - 193)

Kaynakça :

1. Abbott, Frank Frost (1901). A History and Description of Roman Political Institutions. Elibron Classics. ISBN 0-543-92749-0.
2. Lintott, Andrew (1999). The Constitution of the Roman Republic. Oxford University Press. ISBN 0-19-926108-3.
3. Matyszak, Philip (2004). The Enemies of Rome. Thames & Hudson. s. 64. ISBN 0-500-25124-X.
4. G. Benvenuti Le Repubbliche Marinare. Amalfi, Pisa, Genova, Venezia. Newton & Compton editori, Roma 1989; Armando Lodolini, Le repubbliche del mare, Roma, Biblioteca di storia patria, 1967

Adı ve Soyadı : Asude Meryem ERDOĞAN
Sınıfı ve No : Hz.F – 449

Cumhuriyete Giden Yol (Süreç)

Öz

Bu çalışma, Osmanlı döneminden başlayarak Türkiye Cumhuriyeti'ne giden yolun; nasıl adımlar atılarak gerçekleştiğini tesbit ve açıklamayı amaçlamaktadır. Osmanlı Devleti, sanılanın aksine, padişahın emir ve yasaklarıyla yönetilmezdi. Devletin, Hz. Muhammed'in (sav) uygulamaları çerçevesinde geliştirilen bir "meşevret" sistemi vardı. Hemen her konu görüşülüp tartışılır, ondan sonra karara bağlanırdı. Fakat bizde Batı'daki anlamıyla Cumhuriyetin ilk izleri Osmanlı Devleti'nin batılılaşmaya büyük önem verdiği, III. Selim dönemindeki meşevret müesseselerinde görülmüştür.

Anahtar Kelimeler :

Osmanlı Devleti, Meşrutiyet, Meşevret Meclisi, Jön Türkler, Kanun-ı Esasî, Cumhuriyet,

1. Meşrutiyet Öncesi Dönem

1.1. Sadrazam Mehmet Rüştü Paşa Dönemi:

Fransız İhtilalinden sonra Batı'da yavaş yavaş benimsenen can, mal ve namusun muhafazası esaslarını iktidari dönemde kanunlarla değişmez prensipler olarak ilan etti. Ona göre devletin fonksiyonu halkın refah ve emniyetini sağlamaktı. Halkı idareye iştirak ettirmek için 1840'ta teşkil edilen vilayet meclislerine halk arasından iki dereceli seçimle seçilmiş üyelerin katılmasını sağladı.

1.2. Genç Osmanlılar Dönemi

Genç Osmanlılar 1865 tarihinde İstanbul'da "Genç Osmanlılar Cemiyetini" kurmakla adlarını duyurdu. Genç Osmanlılar dönemi; halk hakimiyeti, hürriyet ve insan hakları konusunda daha rahat açıklamaların yapılabildiği bir devredir. Bu dönemde Namık Kemal, Meclis-i Şura-ı Ümmet (bir nevi parlamento) savunuculuğu yapıyordu. "Her ümmet'de hakkı hakimiyet umumudur." diyerek cumhuriyetin her türlü idareye üstünlüğünü kabul ediyordu. Bununla beraber "Cumhuriyetin bizi batıracağı da başka mesele." diyerek devletin bekası için Cumhuriyeti tehlikeli görüyordu.

Gelişmeler sonucunda Genç Osmanlılar tarafından Meşrutiyet'i ilan vaadi ile II. Abdülhamit'ten önce tahta getirilen VI. Murat cumhuriyeti telaffuz etmemekle beraber yeni rejime ilişkin konuşmalarında halkın iradesinden söz ediyordu. Bu sebeple Mithat Paşa seçimle gelen parlamento ve başkanların sorumluluğunu yerine getirecek anayasa taslağı üzerinde çalışırken

Sadrazam Mehmet Rüştü Paşa ve Hüseyin Avni Paşa VI. Murat'tan o an için bu fikrinden vazgeçmesini istiyorlardı.

Bütün bunlara rağmen 23 Aralık 1876'da resmen ilan edilen anayasa Cumhuriyet'e giden yolda önemli bir adım olmakla birlikte daha çok siyasî faydaları beraberinde getiriyordu. Güçler ayrılığı ilkesi gerçek olmaktan çok biçimseldi. Müesseselerdeki değişiklikler köklü olmaktan çok şekliydi. Egemenliğin millete aidiyetinden ise hiç söz edilmiyordu. Çünkü idarecilerden böyle bir anayasayı ilandan ziyade yabancı güçlerin reform yaptırmak maskesi altında Osmanlı Devleti'nin iç işlerine karışmayacaklarının beklentisi vardı. Amacının gerçekleşmemesi anayasanın erken tadilinde önemli rol oynadı.

2. I. Meşrutiyet Süreci (1876 - 1908)

Namık Kemal ve arkadaşları hiç kuşkusuz Meşrutiyetin gerçekleşmesini istiyorlar ve bunun için bütün imkanlarıyla mücadele ediyorlardı. Hemen hemen hepsinin meşrutiyetten anladıkları ve onu gerçekleştirme yöntemleri az ya da çok birbirlerinden farklı idi. Nitekim Namık Kemal Hürriyette çıkan makalelerinde kendisinin ve arkadaşlarının amacının parlamento ve meşrutiyet rejimini tatbik etmek olduğunu fakat bu fikri savunanlar arasında fikir ayrılıkları olduğunu belirtmekteydi. Aslında Namık Kemal ve arkadaşları Batı'daki meşrutiyet biçimini olduğu gibi aktarmak düşüncesinde değillerdi. Çünkü Genç Osmanlı'lar katıksız bir Batıcılığa karşıydılar. Doğu ile Batı'yı uzlaştırmak istegindeydiler. Namık Kemal ve arkadaşları, Namık Kemal ve arkadaşları, Fransız parlamentosunun şeklini beğendiklerini söylüyorlardı.

Midhat Paşa, tahta geçmeden önce, Abdülhamid ile buluşarak adeta pazarlığa girişmiş ve meşrutiyeti ilân edeceğine dair ondan kesin olarak teminat almıştı. Sultan V. Murat'ın tahttan indirilmesi kararlaştırıldıktan sonra, Sadrazam Rüştü Paşa, Şehzade Abdülhamid'i Maslak çiftliğinde ziyaret ederek hükümet idaresi hakkında düşüncenin öğrenmek istediler. Maslak görüşmesinde Abdülhamid ile Midhat Paşa arasında şu üç hususun kararlaştırıldığı da ileri sürülmektedir.

1. Kanun-ı Esasî'nin ilânı,
2. Devlet işlerinde yalnız yetkili müşavirlerin reylerinin alınması
3. Sultan V. Murad zamanında ayrı ayrı memurluklarla saraya alınmış olan Sadullah, Ziya ve Namık Kemâl Beylerin bundan sonra da görevlerinde bırakılmaları.

Ancak II. Abdülhamid, tahta çıktıktan sonra Sadrazâma hitaben yazdığı Hatt-ı Humayûn'da Midhat Paşa'nın teklif etmesine rağmen, **Kanun-ı Esasî'nin** ilân edileceğini belirtmemiştir. Bununla beraber, kanunların harfi harfine yürütülmesini sağlamak ve devletin bütçesini hazırlayıp, giderini kontrol etmek üzere bütün halkın güvenini kazanmış bir Meclis-i Umumî'nin kurulacağına dair söz vermiştir.

Midhat Paşa'nın Fransız Anayasasına (1814) göre düzenlenmiş olan 1831 tarihli Belçika Anayasasını örnek olarak hazırladığı anayasa taslağının padişah tarafından beğenilmediği ileri sürülmektedir. Öyle anlaşılıyor ki, II. Abdülhamid meşrutiyet hazırlıklarını, yalnız Midhat Paşa'ya mal etmek istemiyordu. Önce böyle bir anayasa hazırlamanın ve yasama yetkisine sahip bir meclis

kurmanın, Osmanlı hükümetinin temeli olan, “Şer’î Şerife” aykırı olup olmadığını öğrenmek için, İslâm hukukçularında görüş istedi. Bu hususta iki görüş ortaya çıkmıştı. Birincisi: “Kavanin-i Siyaset” veya “usul” denilen bir anayasa hazırlamak ve bu anayasaya göre kurulan meclisin çıkardığı kanunlara uymak İslâm hukukuna aykırıdır. Bu görüş sahipleri, hazırlanarak anayasanın açıkça ser-î hükümlere aykırı kanunlar yapılmasına yol açacağı düşünerek onu tasvip etmemişlerdir.

İkinci görüş, “mevcut şer-î hükümlere aykırı olmamak şartıyla, “şura meclisi” mahiyetinde bir yasama meclisi kurmak ve bunun esaslarını düzenleyen ve “usul” denilen bir Kanun-ı Esas-î hazırlamak câizdir, hatta bir yerde zaruridir” şeklinde idi.

Sultan II. Abdülhamid, bunlardan ikinci görüşü benimseyerek, kanunun Vekiller Heyetinde görüşülerek, büyük bir “Meşveret” meclisinin toplanmasına karar verdi. 26 Eylül 1876 tarihinde yapılan bu toplantıya yaklaşık 200 kişi çağrıldı. Bunlar, vekiller, mülkiye, ordu ve ulema mensupları idi.

“Meşveret” meclisinin çalışmalarının tamamlanmasından sonra, II. Abdülhamid 8 Ekim 1876 tarihinde sadarete gönderdiği tezkerede, Kanun-ı Esasî’nin hazırlama işini Midhat Paşa’nın başkanlığında kurulan bir komisyon verdi. Komisyonda 28 üye görevlendirildi. Bu komisyona daha sonra Namık Kemâl’de üye olarak atandı.

Komisyon çalışmalarına hemen başladı. Midhat Paşa, her türlü güçlüğü ve engele rağmen Kanun-ı Esasî ve Meşrutiyetin ilânını bir an önce gerçekleştirmeye gayret ediyordu. Üyeler arasında kendisinden ve birkaç kişiden başka, meşrutiyete samimi olarak taraftar olan kimse kalmamıştı.

Sonuçta, Midhat Paşa’nın Padişah’a sunduğu anayasa taslağında gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra, konferansın açılış gününe rastlayan 7 Zilhice 1293 (23 Aralık 1876) tarihinde padişah tarafından onaylanarak resmen yürürlüğe girdi. Meşrutiyetin ilânı her sınıf hakta büyük sevinç yarattı. Anayasanın ilânına en çok memnun olanların başında, gayrimüslimler geliyordu.,

3. II. Meşrutiyet Süreci (1908 - 1923)

19.yy.da gitgide Avrupalı güçlerin etkisine giren ve milliyetçi duygular- la çalkalanan bir dünyada, Osmanlı Devleti çok çeşitli etnik yapısıyla hayatta kalmaya çabalamaktaydı. Batılı devletler sistemli bir politika izleyerek Osmanlı topraklarını koparmakta idiler. İzlenen yol şu şekildeydi: Okul ve eğitim sistemiyle milliyetçi fikirleri yaymak, borçlarla devletin mali iflasını sağlamak, isyan çıkarılacak bölgelerde reformlar yapılmasında ısrar etmek. Osmanlı, bu reformları gerçekleştirirken silahlı direniş hareketleri oluşturmak, bölgeye yarı otonomi istemek ve bölgenin bağımsızlığını sağlamak. Osmanlı Devleti’nin sömürgeleştirilmesi sürecinde büyük güçlerin dayattığı reform programları aslında ulusların bağımsızlığına yol açmaktaydı. Böylece çöküşü önlemek adına yapılan her vilâyet/azınlık düzenlemesi devletin sonunu hazırlamış oluyordu.

1905-1906 yıllarında Türkiye’nin komşusu olan Rusya ve İran’da yaşananlar Türk kamuoyunu ciddi bir biçimde etkiledi. 1905’te Rusya’daki huzursuzluk mutlakiyetçi Çarlık rejimini birtakım reformlar yapmaya zorlamış ve yeni bir siyasal düzen kurulmuştu. Bu liberal

deney, komşu ülke Türkiye’de konuşulur olmuştur. Yine 1905’te Tahran’da iki tüccarın Şah tarafından ceza-landırılmasını protesto etmesiyle başlayan olaylar kısa zamanda büyümüş ve 1906’da Şah, temsili bir meclis için seçimlerin yapılmasını kabul etmişti.

II. Abdülhamid’in 33 yıllık idaresinde Jön Türk hareketi kuvvetlenmiş ve 1908 Temmuz’unda Sultana Meşrutiyeti yeniden yürürlüğe koymaya zorlamıştır. 16 1908 Devrimi, sadece Abdülhamid’in sonunu getiren bir olgu değil, aynı zamanda devletin de çöküşünü getiren bir dönüm noktasıydı. 1908 yılı 24 Temmuz’undan önce gelişen bazı olaylar da Meşrutiyet’in ilan edilmesinde önemli bir rol oynamıştı.

Osmanlı’nın Dağılmasını Engelleme Çabaları:

İkinci Meşrutiyet’in ilanı Osmanlı toplumunda önemli gelişmelerin habercisi ve tetikleyicisi olmuştur. Özellikle özgür düşünce ortamı ülkede fikir akımlarının beslenmesini sağlamıştır. Türkiye belki de tarih boyunca en yoğun fikir tartışmalarını bu dönemde yaşamıştır.

Bir millet tanımlaması olarak Osmanlılık:

Osmanlılık düşüncesi, yüzyıllardır birlikte yaşamakta olduğumuz Osmanlı topraklarının hepimiz için kutsal bir vatan olduğu, bu kutsal vatanda yaşayan bütün halkların bir Osmanlı Milleti oluşturduğu varsayımına dayanmaktadır. Özellikle Müslüman olmayan Osmanlı tebaasının Müslümanlarla eşit haklara sahip olarak yönetime katılması önemli bir gelişmedir.

Çağdaşlaşma Çabası Olarak Batıcılık:

Osmanlı devletinde meydana gelen gerileme problemi aydınlar arasında ilerlemenin yollarını arama çabasını artırmıştır. Bu çabaların başında devlette ve toplumda Batıya benzer şekilde bir yenileşme yaratma girişimi gelir. Kısaca batılılaşma hareketi olarak adlandırılan bu girişim Batıdaki modern gelişmeleri yakalama amacını güden bir fikir hareketi haline gelmiştir.

Din Üzerinden Birlik Arayışı İslamcılık:

Akıl dini olan İslamcılık geçmişte en güçlü ve ileri uygarlıkların doğmasına sebep olmuştur. İddia edildiği gibi İslam şeriatında taassup olduğu düşüncesi Hıristiyanların yaydığı bir inançtır. Taassup gerçek anlamda Hıristiyanlığın kendisinde vardır ve Avrupalılar bundan kurtulmak için çok mücadele vermişlerdir. Müslümanların ilerlemesine asıl engel, İslam dışı inançların dini inanç gibi yerleşmiş olmasındadır. Müslümanların bundan bir an evvel kurtulmaları gerekir. Bunun farkına Müslümanlar ancak Batı karşısında düştükleri durumda varabilmişlerdir. Bu durumda Batının egemenliğine boyun eğmeden ilerlemenin yolu bulunmalıdır. Bunun da çaresini İslamcılıkta görmüşlerdir.

Bir Varlık Mücadelesi Olarak Türkçülük:

Türkçülük fikir akımı Tanzimattan sonra ortaya çıkan modernleşme ortamında yeşermeye başlamıştır. Belli bir süre Osmanlı aydınları Türkçülüğe mesafeli durmuşlardır. İmparatorluğun dağılmasını önleyecek tedbirler manzumesinden Osmanlıcılığı ve İslamcılığı kullanmak istemişlerdir. Osmanlıcılığı bir kurtuluş düşüncesi olarak savunan aydınlar, farklı din ve milliyetten gelen halkların Osmanlı’dan ayrılma çabaları karşısında zor durumda kalmışlardır.

Osmanlıcılığın devletin dağılmasını engelleyici olmadığı anlaşılmıştır. İslamcılık ise bir siyasi ideoloji olarak İslam ümmetinin Osmanlı Devleti içinde bütünlük sağlamasına yetmemiş, Arap şeyhlerinin emperyalist İngiliz oyunlarına gelmelerini önleyememiştir. Bu süreçte Osmanlı Hilafet Ordusu'nun çok sayıda askeri çöllerde şehit olmuş ve ayrılıkçı hareketler Müslüman kardeşliği ile de önlenememiştir. Geriye Türkler arasında milli bilincin uyandırılması ve kurtuluşun Türk milliyetçiliği ile sağlanabileceği düşüncesini savunmak kalmıştır.

I. Dünya Savaşı

I. Dünya Savaşı, 28 Temmuz 1914'te başlayıp, 11 Kasım 1918 tarihinde biten küresel bir savaştır. Bir tarafta İngiliz, Fransız, Rus birliği, diğer tarafta Almanya. 1907'de Rus-İngiliz anlaşması gerçekleşmişti. Bu durumda İngiltere'nin Osmanlı Devleti ile dostluk kurması imkansızlaşıyordu. Çaresiz kalan Osmanlı yönetimi son çareyi Almanya'nın kapısını çalmakta buldu.

Kaynakça :

SEMİZ, Yaşar (1991). Cumhuriyet'e Giden Yol. Edebiyat Dergisi, 6. sayı

ÖZKAN, Asaf (2023). Cumhuriyet'e Giden Yol: Saltanatın Kaldırılması Sürecinde Yaşanan Siyasal Sistem Tartışmaları. Selçuk Üniversitesi

KIZILTAN, Yılmaz (2006). I. Meşrutiyetin İlanı ve İlk Osmanlı Meclis-i Mebusan-ı. Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, Cilt 26, Sayı 1, 251-272

BİRECİKLİ, İhsan (-). Yüzüncü Yılında II. Meşrutiyet'in İlanı Üzerine Bir İnceleme.

ATASOY, Fahri (2019). Osmanlı'nın Dağılmasını Engelleme Çabası Olarak Üç Siyasi Fikir Hareketi. OTAM, sayfa 45

AKŞİN, Sinan (2012) Jön Türkler Ve İttihat Terraki. Pelin Ofset, sayfa 202

BÖLÜKBAŞI, Necati (2014). Tarihin Arka Yüzündeki Sarıkamış Harekatı. Bilge Kültür Sanat Yayınları, sayfa 35.

BAHADIROĞLU, Yavuz (2019). KUDRETLİ SULTAN II. ABDÜLHAMİD HAN. Ensar yayınları, sayfa 127.

Adı ve Soyadı : Halit Efe YILMAZ
Sınıfı ve No : (Hz.E – 465)

Cumhuriyetin İlanı

Öz

Bu çalışmada, Türk milletinin tarihi sürecinde en önemli dönüm noktalarından biri olarak cumhuriyetimizin ilanı konusu ele alınmıştır. Türkiye'nin modernleşme sürecinde Cumhuriyetin ilanının nasıl bir rol oynadığı ve bu önemli kararın toplumsal, siyasal ve kültürel etkilerinin neler olduğu incelenmeye çalışılmıştır.

Anahtar Kelimeler :

Cumhuriyet, Cumhuriyet'in İlanı, Türkiye Cumhuriyeti, TBMM

1. Tarihi Arka Plan : Osmanlı Devletinin Dağılışı

XIX. yüzyıl Dünya ve Türk Tarihi'nin en önemli yüzyıllarından biridir. Sanayileşme hem dünya devletlerini hem de Osmanlı Devleti'ni etkilemiştir. Çökmekte olan imparatorluğun gerek yöneticileri, gerekse aydınları Avrupa'daki fikir akımlarının etkisi ile devleti bu çöküşten kurtarabilmek için çeşitli fikirlerin peşinde koşmuşlardır. Devleti ıslah çabaları da; eş zamanlı ve çok yönlü olmadığı gibi, devamlılık göstermediğinden dolayı istenilen başarılar elde edilememiştir. Devletin geleneksel yapısı, bilim ve teknolojiye gelişmeleri takip edememesi, ekonomik ve sosyal sıkıntılar, ayaklanmalar ve benzeri pek çok neden bu çöküşün hızlanmasındaki önemli faktörlerdir. Bu dönemde ortaya çıkan fikir akımları ve bazı fikirler toplumda değişimi sağlayacak önemli bir amaç niteliğine bürünmemiştir. Bu düşünceleri gerçekleştirmek amacıyla "Genç Osmanlılar Cemiyeti" gibi bazı gizli cemiyetler kurulmuştur. Bu cemiyetler bir taraftan meşruti yönetimin kurulmasını gerçekleştirirken, öte yandan ileride kurulacak Türkiye Cumhuriyeti'nin doğmasını sağlamışlardır.

2. Milli Mücadele ve M. Kemal Atatürk'ün Liderliği

1789 Fransız devriminden sonra yaygınlaşmaya başlayan bu sistem Osmanlı İmparatorluğu döneminde pek etkili olmamıştır. Mutlak monarşiye karşı savaş açan Yeni Osmanlılardan Namık Kemal bu sistemin Osmanlı İmparatorluğuna uygun olmadığını söylemiştir. İkinci Meşrutiyet döneminde yaşanan gelişmeler açıktan olmasa bile gizliden gizliye çok cılız bir şekilde cumhuriyet düşüncesinin oluşmasına yardımcı olmuştur. Bu ortam içinde yetişen Mustafa Kemal'in **Mutlak** ya da **Meşruti** sistemle ülke sorunlarının çözülemeyeceğini gördüğü ve daha Sofya'da Ataşemiliter (*Askerî Temsilci*) iken "*Devletin esasını cumhuriyet ilkelerine göre hazırlamak gerekir.*" dediği ifade edilmektedir. Amasya Tamimindeki "*Milletin istiklalini yine milletin azim ve kararı kurtaracaktır*" inancı ve Erzurum Kongresi'nde yer alan "*Kuvva-ı Milliye'yi amil, Millî İradeyi hakim kılmak esastır*" kararı aynı istikametteki gelişmeler olarak dikkat çekmektedir.

Nitekim Mustafa Kemal Paşa, Erzurum’da bulunduğu sırada Mazhar Müfit Beye, “zaferden sonra hükümet şeklinin cumhuriyet olacağını” söylemiştir. Ancak kendi arkadaşları da dahil toplum henüz cumhuriyet sistemine alışık olmadığı için bu düşüncesini “millî bir sır” olarak saklamıştır.

Anadolu’da Millî mücadele örgütlenirken İstanbul’daki kimi deneyimli devlet adamının bu işin cumhuriyete gideceğini kestirdikleri, İngiliz Yüksek Komiseri Robeck’in Sivas Kongresi’ni bir cumhuriyet girişimi olarak nitelediği, The Times gazetesinin de Sivas Kongresi’nden “Sivas’taki Anadolu Cumhuriyeti” diye söz ettiği görülmektedir.

23 Nisan 1920’de Türkiye Büyük Millet Meclisinin açılmasıyla Türk ulusunun yaşamında yeni bir dönem başlamış oluyordu. Artık halkın temsilcilerinden oluşan Türkiye Büyük Millet Meclisinin üstünde hiçbir güç yoktu. Bu güç Anadolu’yu düşman işgalinden kurtarmak için geceli gündüzlü çalışırken, bir yandan da devlet ve toplum yaşamında belirleyici olan temel yasaları yapıyordu. 20 Ocak 1921’de kabul edilen **Teşkilat-ı Esasiye Kanunu** ile egemenliğin kayıtsız şartsız ulusta olduğunu açıkça ilan etmişti.

Bundan bir süre sonra da geleneksel Osmanlı sisteminin temel dayanağı olan Saltanatı 1 Kasım 1922’de kaldırmıştı. Böylece padişahsız bir dönem başlamıştı. Yürürlükteki sistem adı konmamış bir cumhuriyetti. Bu durumu Mustafa Kemal Paşa şöyle açıklamaktadır: “Saltanat döneminden cumhuriyet dönemine geçebilmek için herkesin bildiği gibi bir geçiş dönemi yaşadık. Bu dönemde iki fikir ve iki görüş durmaksızın birbiriyle mücadele etti. O fikirlerden biri saltanatın sürdürülmesiydi. Bu fikrin taraftarları belli idi. Diğer fikir saltanat yönetimine son vererek cumhuriyet yönetimi kurmaktı. Bu bizim fikrimizdi. Biz fikrimizi söylemekte sakınca görüyorduk. Ancak görüşümüzün uygulama yeteneğini saklı tutup uygun zamanda uygulayabilmek için saltanat taraftarlarının fikirlerini uygulama alanından uzaklaştırmak mecburiyetinde idik. Yeni yasalar yapıldıkça, özellikle anayasa yapılırken saltanat taraftarları, padişah ve halifenin hak ve yetkilerinin belirtilmesinde ısrar ederlerdi. Biz bunun zamanı gelmediğini veya gerek olmadığını bildirerek o yönü söylemeden geçmekte yarar görüyorduk. Devlet idaresini Cumhuriyetten söz etmeden millî egemenlik esasları çerçevesinde her an Cumhuriyete doğru yürüyecek bir şekilde biçimlendirmeye çalışıyorduk”.

3. Cumhuriyetin İlanı

Fethi Okyar'ın yeni Meclis seçildikten sonra başkanı olduğu **İcra Vekilleri Heyeti**, üç buçuk aydan beri işbaşındaydı. Vekiller Heyetinin kuruluş şekli birçok memleket işlerini ele almaya imkân bırakmıyordu. Ayrıca Mecliste mevcut gizli bir hizip, Fethi Bey ve arkadaşlarının hükümet hizmetlerini sükunetle görmelerine engel oluyordu. Bu durumdan şikâyetçi olan Fethi Bey, Vekiller Heyetinden ayrılmak istediğini çeşitli vesilelerle, Atatürk'e ifade etmişti. Diğer vekillerde bu şartlar altında çalışmanın güçlüklerini belirtmişlerdi.

Asıl ortaya çıkan güçlük hükümet teşkilinin Meclis tarafından doğrudan doğruya seçim yolu ile yapılmasında idi. Vekiller Heyeti 25 Ekim 1923'te Çankaya'da Mustafa Kemal Paşa'nın başkanlığında toplandı. Alınan karara göre, Vekiller Heyeti üyeleri istifa edecekler ve yeni seçilecek Vekiller Heyetinde vazife almayacaklardı. 27 Ekim 1923'de Vekiller Heyetinin istifası

TBMM’de okunduktan sonra, yeni bir vekiller heyeti kurma yolunda çalışmalara başlandı. Tertip edilen listeler üzerinde bir birliğe varmanın güçlükleri ortaya çıktığından, Halk Fırkası Yönetim Kurulu bir liste düzenleyerek, Fırka Reisi Mustafa Kemal Paşa'ya durumu bildirdi. Listede yer alan isimlerin bir kısmının muvafakatlarının alınması gerekliliği ve kesin bir liste düzenleme zorunluğunu ortaya koyuyordu.

28 Ekim 1923 günü Çankaya’da İsmet Paşa, Fethi Bey, Kazım Paşa, Kemalettin Sami Paşa, Halit Paşa, Rize Milletvekili Fuat ve Afyon Karahisar Milletvekili Ruşen Eşref Bey, Mustafa Kemal Paşa'nın misafirleri olarak akşam yemeğine davetli olmuşlardır. O akşam yemekte, kabine bunalımından çıkmanın yolunu Mustafa Kemal Paşa arkadaşlarına göstermiştir. Mustafa Kemal Paşa, yemek esnasında, "**Efendiler, yarın Cumhuriyeti ilân edeceğiz**" demiştir. Orada bulunanlar derhal bu fikre katılmışlardır. Yemekten sonra Çankaya'da misafir kalan İsmet Paşa ile birlikte bir kanun tasarısı hazırlanmıştır.

Atatürk’ün söylediği ve İsmet Paşa'nın kaleme aldığı müsvedde, 20 Ocak 1921 Teşkilatı Esasiye Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesini öngörüyordu. Atatürk, **Teşkilatı Esasiye Kanunu**’nun birinci maddesine, "**Türkiye Devletinin şekli hükümeti Cumhuriyettir**" cümlesinin eklenmesini uygun görüyordu. Diğer maddelerde Cumhuriyet idaresinin gereği Anayasada yapılan değişikliklere aitti. 29 Ekim 1923 Pazartesi, sabah saat 10:00'da Halk Fırkası grubu toplanmış ve yeni bir kabine teşkili için görüşmelere başlanmıştır.

Ancak görüşmeler bir çıkmaz içindedir. Grup, Fırka Umumî Reisi olarak Mustafa Kemal Paşa'nın meselenin halline Genel Kurul tarafından görevlendirildiğini karar altına almıştır. Bunun üzerine kürsüye davet olunan Mustafa Kemal Paşa, meclisten çözüm yolu için bir saat müsaade istemiştir. Mustafa Kemal Paşa bu bir saatlik süre içinde, Mecliste gerekli kişileri odasına davet ederek, bir gece önce hazırlanan müsveddeleri göstererek karşılıklı görüşmelerde bulunmuştur. Öğleden sonra saat bir buçukta Fethi Beyin başkanlığında toplanan Halk Fırkası Umumi Heyetinde önemli tarihi kararlar alınmıştır. Kürsüye çıkan Mustafa Kemal Paşa hükümet bunalımı ve bunun çözüm tarzı ile ilgili olmak üzere şu açıklamalarda bulunmuştur:

*“Muhterem Arkadaşlar, hallinde müşkülâta duçar olduğunuz meselenin sebep ve illeti, bütün rüfekaca (arkadaşlarca) taayyün etmiş olduğu kanaatindeyim. Noksan, kusur, takip etmekte olduğumuz usul ve şekildedir. Filhakika, mevcut **Teşkilat-ı Esasiye Kanunu**’muza göre bir **Heyeti Vükelâ** teşkiline teşebbüs ettiğimiz zaman bütün arkadaşların her biri, **Heyeti Vükelâ** intihabı mecburiyetinde bulunuyor. Heyet-i umumiyeimizin **Heyeti Vükelâ** intihabına mecbur olmanızda görülen müşkilatın hall-i zamanı gelmiştir. Geçen devrede de aynı suretle müşkilâta tesadüf ediliyordu. Görülüyor ki, bu usul bazan birçok karışıklıklara yol açıyor. Heyeti celileniz bu müşkilin halline beni memur kıldınız. Ben de arz ettiğim kanaatten mülhem olarak düşündüğüm şekli tespit ettim. Onu teklif edeceğim. Teklifim mazharı kabul olursa kuvvetli ve mütesanit bir hükümet teşkili kabil olacaktır. Devletimizin şekil ve mahiyetini tespit eden ve hepimiz için gaye olan **Teşkilat-ı Esasiye Kanunu**’muzun bazı noktalarında açıklık lazımdır.”*

Mecliste okunan teklif, Anayasanın, 1, 2, 4, 10, 11 ve 12. maddelerinin değiştirilmesini ve hükümetin şeklinin Cumhuriyet olduğunu ve bununla ilgili diğer değişiklikleri öngörüyordu.

Mustafa Kemal Paşa'nın teklifinden sonra görüşmelere ve münakaşalara başlandı. Bir kısım milletvekilleri, “*Teşkilat-ı Esasiye Kanunu'nun değiştirilmesi ile bugünkü bunalımı çözmek mümkün değildir, Heyeti Vükelâ Reisini seçelim, Teşkilât-ı Esasiye Kanunu'nun değişikliğini sonra düşünüyoruz*” demişlerdir. Fırka toplantısında söz alan İsmet Paşa ise “*Fırka reisinin teklifini kabule ihtiyaç kat'idir. Cihan bizim bir şekl-i hükümet görüştüğümüzü biliyor. Bu müzakeratımızı bir neticeye rapt edip ifade etmemek, zayıf (zayıflık) ve teşettiitü (aykırılık) idameden başka bir şey değildir. Avrupa diplomatları bu hususta beni ikaz ettiler. Devletin reisi yoktur, dediler. Şekl-i hâzırımızdaki reis, Meclis Reisidir. Demek ki siz, bir başka reis bekliyorsunuz. Avrupa düşüncesi işte budur. Halbuki biz, böyle düşünmüyoruz. Millet, hâkimiyetine, mukadderatına, bilfiil vazıyedir (eline almıştır). O halde, bunun ifade-i hukukiyesini söylemekten neden çekiniyorsunuz? Reiscumhur olmadan, Başvekil intihabı teklifi, kanunsuz olur. Bunda şüpheye mahal yoktur. Başvekilin intihabını, kanunî ve mümkün kılabilmek için Gazi Paşa Hazretlerinin, teklifinin kanuniyet kesbetmesi lâzımdır.*”

Konuşmalar sonucu teklifin bütünü ve sonrada maddeler ayrı ayrı okunarak kabul edilmiştir. Fırka toplantısını Meclis'in toplantısı izlemiştir. Fırka toplantısında öngörülen teklif, Kanunu Esasi Encümeninde incelenmiş teklife sadece dil ve devletin dini ile ilgili hükümler eklenmiştir.

Kanunu Esasi Encümeninin Teşkilâtı Esasiye Kanununun bazı maddelerinin değiştirilmesine dair Kanun Teklifi ve Kanun-ı Esasî Encümeninin mazbatası Umumi Heyette gündeme alınmış, acele ve hemen müzakeresi teklifi açık oyla kabul edilerek Kanunu Esasi Encümeninin mazbatasına okunmuştur.

Mazbatada, “hakimiyetin millete ait olduğu ve idare usulünün de milletin kendi kaderini kendinin seçmesi” açıkça belirtilmiştir. Bunun anlamı ise Cumhuriyettir. Mazbata ayrıca Teşkilât-ı Esasiye Kanunu'nun değiştirilecek diğer maddelerinin de gerekçesini açıklamıştır.

Kanun-ı Esasi Encümen-i Reisi Yunus Nadi Bey, Genel Kurul'da uzun bir açıklama yaparak Türkiye Devletinin hükümet şeklinin Cumhuriyet olması gerektiğini belirtmiştir. Yunus Nadi Bey konuşmasında, “*I. Büyük Millet Meclisi, Teşkilât-ı Esasiye ile Şark'ta yeni ve mühim bir devlet kurmuştur*” diyerek kurulan devletin yeni bir devlet olduğunu da ifade etmiştir. Meclisin vazifesi, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümeti'nin beynelmilel haiz olduğu unvanın tespitinden ibarettir.

Türkiye Büyük Millet Meclisi, bu kanunun birinci maddesi ile egemenliği kayıtsız şartsız millete vermiş bulunmaktadır. Bu hükümet şeklinin adı Cumhuriyettir. Eklenen fıkra ile Cumhuriyet şeklen ifade edilmiştir.

Genel Kurul'da, Vasıf Bey, Eyüp Sabri Efendi, Rasih Efendi tasarının tümü üzerinde söz almışlardır. Eyüp Sabri Efendi, açıklamasında, “*Bizim hükümetimiz bugün Cumhuriyet olmuyor. Teşekkül ettiği günden beri Cumhuriyet olmuştur. Yalnız benden önce söz söyleyen arkadaşlarımın işaret ettikleri veçhile bazı ihtiras ocaklarını alevlendirmemek için unvanını açıkça verememiştir. Bugün tamamen unvanı hakikisini alacak devre hulul etmiştir ve verilmek lazımdır*” demiştir.

Eyüp Sabri Efendiye göre, “Bu kanun zaten mevcut olan Hükümetimize bir ilmî kisve veriyor, giydiren, o da Cumhuriyet kisvesidir.”

Teşkilât-ı Esasiye Kanunu’nda yapılan değişikliklerin kabulü ile TBMM tarafından Cumhuriyet de ilân edilmiş oldu.

4. Cumhuriyetin Toplumsal ve Kültürel Etkileri

Cumhuriyetin ilanı, Türk toplumunu köklü değişimlere sürükledi. Dil, giyim, eğitim, hukuk ve sosyal yaşamda gerçekleşen reformlar, Türkiye'nin modernleşme sürecine ivme kazandırdı. Bu dönemde, kadın hakları, eğitim sistemi ve kültürel yaşamda yaşanan değişimler, Cumhuriyetin etkilerini derinleştirdi.

5. Sonuç ve Değerlendirme

Bugün burada, Türkiye Cumhuriyeti'nin ilanının yüzüncü yılını coşkuyla kutluyoruz. Cumhuriyetin ilanı, Türk milletinin birlik ve beraberlik içinde gösterdiği büyük çaba ve kararlılığın bir sonucudur. Daha iyi bir gelecek elde edebilmek için cumhuriyetin ilanının tarihi önemini anlamak ve o dönemin siyasi ve kültürel bağlamını kavramak durumundayız.

Halit Efe YILMAZ (Hz.E - 465)

Kaynakça :

1. AĞAOĞLU, Ahmet, İstiklâl Mahkemelerinin Faaliyeti, Hâkimiyet-i Milliye 4 Ocak 1926. (Tarık Zafer Tunaya’dan naklen - Devrim Hareketleri İçinde Atatürk ve Atatürkçülük, s. 163.
2. ARNOLD, Toynbee, Türkiye - Bir Devletin Yeniden Doğuşu, (Çev: Kasım Yargıcı), İst. 1971
3. ARSEL, İlhan, Türk Anayasası Hukukunun Umumî Esasları, Ankara, 1962, s. 43
4. ATATÜRK, M. Kemal, Nutuk (1919–1927), ATAM Yayınları, Ankara 1989.
5. ATATÜRK, M. Kemal, Nutuk (Bugünkü Dile Aktaran: Zeynep Korkmaz), C. II., Ankara 1984
6. Atatürk’ün Düşünce Yapısı ve Türkiye, Genelkurmay ATASE Yayınları, Ankara 2006.
7. Atatürk’ün Söylev ve Demeçleri, C. III., 1918-1937, 2. Baskı, Ankara, 1961, s. 63-64
8. AYDEMİR, Şevket Süreyya, Tek Adam, M. Kemal (1922-1938), C. III, İstanbul, 1965, s. 140
9. BERKES, Niyazi, Türkiye’de Çağdaşlaşma, Bilgi Yayınevi, Ankara 1973.
10. ÇEÇEN, Anıl, Atatürk ve Cumhuriyet, İş Bankası Kültür Yayını, Ankara 1981.
11. DANKWART, A. Rustow, Atatürk, Kişiliği ve Başarısı, Atatürk ve Cumhuriyet Dönemi Türkiye (Kollektif Eser), Odalar ve Borsalar Birliği, Ankara, 1981, s. 229-230.
12. Ebuzziya Tevfik, Yeni Osmanlılar Tarihi, Hürriyet Yayınları, İstanbul 1973
13. EROĞLU, Hamza, Atatürk ve Cumhuriyet, Ankara 1989.
14. Eyüp Sabri Efendi, T.B.M.M. Zabıt Ceridesi, İkinci İnkılâp Devresi, C. 3, s. 94-95
15. Falih Rıfkı Atay, Çankaya, Atatürk’ün Doğumundan ölümüne Kadar, İstanbul, 1969, s. 374
16. GOLOĞLU, Mahmut, Türkiye Cumhuriyeti, Başnur Matbaası, Ankara 1971.
17. GÜLER, Ali, “Mustafa Kemal Atatürk (Ailesi, Yetiştirilmesi, Eğitimi, Fikir ve Düşünceleri),
18. İPEKÇİ, Abdi, İnönü Atatürk’ü Anlatıyor, İstanbul, 1968, s. 18-19

19. İslâm Ansiklopedisi, 10. Cüz, “Atatürk” maddesi, s. 772
20. KARAL, Enver Ziya, Atatürk ve Cumhuriyetin Duyurulması, Türk Dili, Sayı 278, Kasım 1974
21. KARAL, Enver Ziya, Atatürk’ten Düşünceler, s. 39
22. KARAL, Enver Ziya, Osmanlı Tarihi, C.VII, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1956.
23. LEWİS, Bernard, Modern Türkiye’nin Doğuşu, Türk Tarih Kurumu Yayınları, Ankara 1970.
24. ÖZBUDUN, Ergun, Türkiye Büyük Millet Meclisi Hükümetinin Hukukî Niteliği, Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, C. I., Sayı 2, s. 481
25. ÖZTÜRK, Kazım, Türk Parlamento Tarihi II. Dönem (1923–1927), C.1 TBMM Yay. Ankara 1993.
26. RAMSAUR, E Ernas, Jön Türkler ve 1908 İhtilali, Sander Yayınları, İstanbul 1972.
27. SOYAK, Hasan Rıza, Atatürk’ten Hatıralar, C.1. Yapı Kredi Bankası Yayını, İstanbul 1973.
28. SUNGU, İhsan, Tanzimat ve Yeni Osmanlılar, Maarif Matbaası, İstanbul 1940.
29. TBMM Zabıt Ceridesi, II. Devre, c. 3, TBMM Yayını; Matbaası, Ankara.
30. TUNAYA, Tarık Zafer, Devrim Hareketleri içinde Atatürk ve Atatürkçülük, s. 165
31. TUNAYA, Tarık Zafer, Türkiye’de Siyasi Partiler, İstanbul 1952.
32. TURAN, Şerafettin, Atatürk’ün Düşünce Yapısını Etkileyen Olaylar, Düşünceler, Kitaplar, TTK Yayınları, Ankara 1982.
33. TURAN, Şerafettin, Türk Devrim Tarihi, 3. Kitap, Bilgi Yayınevi, Ankara 1995.
34. US, Asım, Gördüklerim, Duyduklarım, Duygularım, İstanbul, 1946, s. 95
35. Von BİSCHOFF, Norbert, Ankara: Türkiye’de Yeni Oluşun Bir İzahı, (Çev.B.Belge), Ankara, 1936

Adı ve Soyadı : Mustafa BAKAN

Sınıfı ve No : Hz.C – 239

Cumhuriyet ve Demokrasi

Öz

Bu çalışma, Türkiye Cumhuriyeti'nin temel değerleri olan cumhuriyetçilik ve demokrasi kavramlarını ayrıntılı bir şekilde incelemeyi hedeflemektedir. Türkiye Cumhuriyeti tarihindeki bu iki önemli ilkenin evrimini ve birbirleriyle olan bağlantısını anlamak, gelecekte daha güçlü ve adil toplumlar inşa etme çabalarımızı güçlendirecektir.

Anahtar Kelimeler :

Cumhuriyet, Demokrasi, Atatürk, TBMM, Muhalefet, Yönetim

1. Cumhuriyet ve Demokrasi Kavramları

Anlam bakımından benzer olan cumhuriyet ve demokrasi kavramları, temelde farklılık göstermektedir. Demokrasi, halkın egemenliğine dayalı bir yönetim biçimidir. Cumhuriyet ise milletin egemenliği kendi elinde tutarak belirli süreler için seçtiği devlet başkanı ve milletvekilleri aracılığıyla devletin yönetilmesidir. Buradaki temel fark, cumhuriyet biçimi, demokrasi ise içeriği ifade eder. Demokrasi ve cumhuriyet birbiri ile yakından ilişkili olsalar da her cumhuriyet yönetimi demokratik olmayabileceği gibi her demokratik idare de cumhuriyet değildir. Bu nedenle hem demokrasi hem de cumhuriyet ancak modern toplumlarda karşılık bulabilir.

2. Osmanlı'da Demokratikleşme Adımları

Avrupa'nın, 15. Yüzyılda Coğrafi keşifler, devamında Rönesans, Reform ve Aydınlanma Dönemi ile gelen gelişmeler sonrasında Avrupa merkezli bir dünya ön plana çıkmıştır. Batılı yönetim anlayışı, 1789 Fransız İhtilali'yle tüm dünyaya yayılmış bununla birlikte özgür düşünce ve demokrasi anlayışı ön plana çıkmıştır. Kaçınılmaz olarak Osmanlı toplumunda da 17. Yüzyıldan itibaren bu düşüncelerin önemsendiği bir döneme geçilmiştir. Ancak her ne kadar III. Selim gibi iyi bir gözlemci olma yeteneğine sahip devlet adamları olsa da uzun yıllar “tek adam” monarşi rejimi ile yönetilen ve geleneksel Türk-İslam devletleri hukuk sistemine bağlı olan Osmanlı Devleti için söz konusu demokrasi hareketleri sürekli yöneticinin ömrüyle sınırlı ve yarım kalmıştır.

Fransız İhtilali'nin oluşturduğu ekonomik, siyasi, sosyal ve zihinsel devrimlerle karşılaşan ilk Osmanlı sultanı 1789 yılında tahta çıkan III. Selim olmuştur. Tahta çıktığında işlevselliğini kaybetmek üzere olan yozlaşmış bir devlet bulmuş ve devletin hayati sorunlarla karşı karşıya olduğunu fark etmiştir. Bu nedenle 1792'de Nizam-ı Cedit olarak da adlandırılan ıslahat dönemini başlatmıştır.

III. Selim'in devamında II. Mahmut, demokratikleşme için adeta bir kırılma noktası olan "Sened-i İttifak"ı imzalayarak Osmanlı tarihinde ilk kez padişahın yetkilerini sınırlamıştır. Bunun devamında Osmanlı demokratikleşme tarihi açısından en önemli belgelerden biri olan Tanzimat Ferman'ı ilan edilmiş, devletin gelecekte nasıl bir yönetim anlayışına sahip olması gerektiği yerli ve yabancı kamuoylarına duyurulmuştur. Fermanın özü; din, mezhep veya ırk ayrımı olmadan hak ve sorumluluklar yönünden eşit bir Osmanlı toplumu meydana getirmektir. Islahat Fermanı'yla da bu adımlar devam etmiştir.

Bu gelişmelere rağmen 1870'li yıllarda tekrar başlayan keyfi ve baskıcı yönetim, diğer taraftan Batı kaynaklı demokratik ve özgürlükçü fikirlerin ülkeye girişi meşrutiyetçi bir akımın doğuşuna zemin hazırlamıştır. Bu akımı Genç Osmanlılar adı altında bir aydın grubu başlatmış ve devletin ve idarecilerinin icraatlarını kontrol ve denetim altına alacak bir sistemin kurulması için siyasi faaliyetlerde bulunmaya başlamıştır. Genç Osmanlılar tahta II. Abdülhamid'i geçirdikten sonra 23 Aralık 1876'da bir ferman ile Kanun-i Esasi'yi ilan etmiş, Mebusan Meclisi açılmış ve Meşrutiyet dönemi başlamıştır. Türk demokratikleşmesinin için kritik bir eşik olan Kanun-i Esasi, devletin kurumsallaşmasında ve hukuk devleti olabilmesinde önemli bir adımdır. Fakat sonrasında 93 harbi bahane edilerek meclis kapatılmış, anayasa askıya alınmıştır. 23 Temmuz 1908'de İttihat ve Terakki Cemiyeti adı altında birleşen Genç Osmanlılar II. Meşrutiyeti ilan ettirmiştir. Anayasa değiştirilmiş, padişahın yetkisi oldukça sınırlandırılmış, siyasi parti ve fikirlerin egemenliği başlamıştır. Osmanlı devleti artık gerçek anlamda bir meşruti monarşiye dönüştürülmüştür. Türk'ün demokratikleşme çabaları Osmanlı devletinde bu kadarla kalsa da Türkiye Cumhuriyeti bunu devam ettirecektir.

3. Türkiye'de Demokrasinin Gelişim Süreci

19 Mayıs 1919 tarihinde, Mustafa Kemal Paşa'nın Anadolu'ya geçerek ulusal egemenliğe dayanan bağımsız bir Türk Devleti kurma çabası başlamıştır. Bunu Amasya Genelgesi, Erzurum Kongresi ve Sivas Kongresi izlemiştir. Erzurum Kongresi'nde kurulan ve Atatürk'ün de başkanı olduğu Temsil Heyeti, I. TBMM yani yeni kurulacak Türk devletinin temeli niteliğindedir. Anadolu'nun genelinden seçilen ve Osmanlı Meclis-i Mebusan'ından gelen milletvekilleriyle, 23 Nisan 1920'de Ankara'da I. Türkiye Büyük Millet Meclisi açılmıştır. Bu meclis, bütün kuvvetleri "Hakimiyet-i Milliye" ilkesi gereği kendisinde toplamıştır. Böylece Türkiye'de ilk kez, Meclis Hükümeti Sistemi uygulanmaya başlanmıştır. TBMM kuruluşundan 9 ay sonra 20 Ocak 1921 tarihinde Teşkilatı Esasiye Anayasası'nı yürürlüğe konmuştur. Bu Meclis, Türk ulusunun gerçek temsilcisi olarak iktidarı İstanbul'dan Ankara'ya taşımış, iç ve dış politikada önemli adımlar atmış ve saltanatı kaldırmıştır.

3.1. Tek Partili Sistem Dönemi

Milli Mücadele'de Atatürk'ün kurduğu Müdafaa-yı Hukuk Grubu'nda görüş ayrılıklarından dolayı Birinci ve İkinci Grup şeklinde ayrılmalar olmuştur. Mustafa Kemal Paşa 8 Nisan 1923'te dokuz ana prensibe dayanan II. TBMM için bir seçim beyannamesi yayınlamıştır. Bu beyannamede Birinci Grubun Halk Fırkasına dönüştürüleceğini açıklamıştır. Bu karar Cumhuriyet'in ilk partisi, Cumhuriyet Halk Fırkası'nın temelini atmıştır. Bu fırkada asıl amaç

demokratik bir sistemi hazırlamak, bunun için gerekli ortamı yaratmak ve tüm ulusu temsil etmektir. Halk Fırkasının ilk kurulduğu yıllarda karşısında bir muhalefet partisinin bulunmayışı hukuksal bir yasaklamaya dayanmamıştır. Bu nedendir ki muhalefet partisinin kurulması çok da zor olmayacaktır.

II. Meclis yapılan yeni seçimler sonucunda 11 Ağustos 1923 tarihinde toplanmış, 23 Ağustos 1923'te Lozan Antlaşması yürürlüğe girmiştir. Bundan sonra yeni idarenin adının konması ve askerî alanda kazanılan başarının siyasî ve sosyal başarılarla bütünleştirilmesi adına 29 Ekim 1923'te Cumhuriyet ilan edilmiştir. II. TBMM, yeni anayasayı kabul etmeden önce üç önemli yasa çıkarmıştır. Bunlardan biri; askerlikle milletvekilliğinin aynı kişide birleşemeyeceğine, ikincisi; eğitim sisteminde lâikliği ve öğretim birliğini esas alan Tevhid-i Tedrisat Kanunu ve üçüncüsü de; hilâfetin kaldırılmasına ilişkin yasalardır. Daha sonra 20 Nisan 1924 günü altı bölüm 105 maddeden oluşan yeni Anayasa TBMM'de kabul edilmiştir. Bu Anayasa Türkiye'ye hem tek partili hem de çok partili dönemde hizmet etmiştir. 17 Şubat 1926'da İsviçre Medenî Kanunu ile İtalyan Ceza Kanunu esas alınarak büyük bir hukuk reformu yapılmıştır. 1928 yılında alfabe değiştirilerek, Arap harfleri yerine Lâtin harfleri kabul edilmiştir. O tarihlerde birçok Batılı ülkede henüz kadınlara oy hakkı tanınmamasına rağmen 5 Aralık 1934 yılında Anayasa'da değişiklik yapılarak kadınlara seçme ve seçilme hakkı tanınmıştır. 1937 yılında CHP'nin Altı Umdesi anayasaya konularak devletin nitelikleri haline getirilmiştir. Atatürk'ün çok daha öncelerden çizdiği çağdaş, uygar, akılcı ve ulusal iradeye dayalı yol üzerinde ilerlenmektedir.

3.2. Çok Partili Sistem Denemeleri

Atatürk'ün görevlendirdiği İsmet Paşa'nın, kurduğu ilk cumhuriyet hükümeti 1924 yılına birtakım problemlerle girmiştir. Hem dış işlerde hem de iç işlerde oluşan bu problemler nedeniyle Mecliste yoğun tartışmalar yaşanmış ve Halk Fırkası içinde bir muhalefet ortaya çıkmıştır. Devamında bu muhalefet hareketi partiden istifalar şekline dönüşmüştür.

Ayrılanlar yeni bir parti kurmuş, bu yeni parti cumhuriyet döneminin ilk muhalefet partisi olan Terakkiperver Cumhuriyet Fırkası olmuştur. Söz konusu Fırka, Meclis içinde bir muhalefet partisi olarak doğmuştur. Ali Fuat Paşaya göre amaç, iktidara gelmek değil, Cumhuriyet Halk Fırkasına muhalefet etmektir. Ancak prensipleri ülkenin o günkü şartlarıyla bağdaşmaması ve devamında gelen siyasi ve sosyal çalkantılar partinin sonunu hazırlamıştır. Ve parti 3 Haziran 1925'te kapatılmıştır. Muhalif partinin varlığı sadece 6 ay kadar sürmüştür.

Bundan sonra 1930'lu yıllara kadar yeni örgütlenmeler olmamıştır. 1929 yılında başlayan ve tüm dünyayı etkisi altına alan ekonomik bunalım Türkiye'de de etkisini göstermesi tek parti yönetiminin sıkıntılarını ortaya çıkarmış, hükümetin denetlenip yeni fikirlerin bulunması gerekmiştir. Bunun yanında Atatürk'ün Milletler Cemiyeti'ne girme isteğiyle Atatürk, 12 Ağustos 1930'da İstanbul'da Serbest Cumhuriyet Fırkası'nı kurduğunu. Yeni parti kısa sürede büyük ilgi uyandırmıştır. 1930 yılında Cumhuriyet Halk Fırkası ve Serbest Cumhuriyet Fırkasının katılımı ile ülkede belediye seçimleri yapılmıştır.

Ancak seçimler sırasında muhalefet iktidarı, iktidar da muhalefeti kanunsuz işlemler yaptığı ve baskıcı yöntemler uyguladığı iddiasıyla suçlamıştır. Meclisteki görüşmeler sırasında

İktidar partisi milletvekillerinin tutum ve davranışlarından rahatsız olan ve ileride bunların büyük sorunlara yol açacağını belirterek Serbest Cumhuriyet Fırkasının kapanmasına karar verdiğini İçişleri Bakanlığı'na bildirmiştir. Böylece çok partili demokrasiye geçiş denemesinin ikincisi de benzer şekilde siyasi açıdan başarısız olsa da toplumsal yapıda bir muhalefet partisi fikrine alışılmasını sağlamada etkili olmuştur.

3.3. İlk İktidar Değişimi: Demokrat Parti

İkinci Dünya Savaşı'nın sonuçlandığı günlerde Meclis'te bir kanun görüşmesi sırasında çıkan tartışmalar sonucunda CHP içinde ortaya çıkan muhalefet tarafından demokratik yöntemlerin daha geniş şekilde uygulamaya geçilmesi isteğini içeren "Dörtlü Takrir" adıyla bilinen önerge verilmiştir. Önergeyi reddeden kişilerin CHP'den uzaklaştırılması ve ayrılması üzerine Türk demokrasi tarihinde bir yenilik ve uygulama olarak 7 Ocak 1946'da Demokrat Partinin kurulmasıyla yeni bir sürece girilmiştir. Parti iktidara yönelik eleştirilerini ve kendi görüşlerini Meclis içinde ve dışındaki faaliyetleriyle kamuoyuna duyurmaya özen göstermiştir. Bunu mitingler ve basın aracılığıyla, halkla yüz yüze yapması halkın desteğini kazanmada oldukça etkili olmuştur. 1946'da ilk çok partili seçimler olmuştur. Cumhuriyet Halk Partisi üstün gelmiştir. Ancak Yeni Seçim Yasası'nın kabulünden sonra 14 Mayıs 1950'de çok partili sisteme geçişin en önemli dönemeçi olan milletvekili genel seçimleri yapılmış ve Türk ulusu verdiği oylar ile iktidarı değiştirmiştir. 1950 döneminde Demokrat Partinin üstün bir çoğunluk elde etmesiyle Türkiye'de demokratik sistem tam bir işlerlik kazanmıştır. İktidar, seçimler sonucunda ve barışçıl bir yöntemle değişmiştir. Buna karşın demokratik rekabetin nasıl yürütüleceğine, muhalefet-iktidar ilişkilerinin nasıl düzenleneceğine ilişkin ortak anlayışlar ve davranış kuralları henüz gelişmediğinden Demokrat Parti Dönemi, halkın demokratik rekabet sistemini tanıdığı, deneyimler edindiği bir dönem olmuştur

4. Geleceğe Doğru Yolculuk

4.1. Eğitim Sistemi ve Demokratik Vatandaşlık Bilinci

Günümüzde eğitim sistemi, bireyleri sadece bir meslek sahibi yapmayı, aynı zamanda demokrasiye bilinçli vatandaşlar yetiştirmeyi amaçlamalıdır. Bu da ancak demokratik değerleri, insan haklarını, hoşgörüyü ve toplumsal sorumluluğu öğretmekle mümkündür. Demokratik vatandaşlık bilinci, bireyleri sadece seçim zamanlarında değil, sürekli olarak demokratik yaşam tarzıyla yaşamaya teşvik eder.

Eğitim, öğrencilere eleştirel düşünme becerileri kazandırmalı, aynı zamanda farklı görüşlere açık olmayı teşvik etmelidir. Bu, bireylerin kendi düşüncelerini özgürce ifade etmelerini ve toplumsal meselelere aktif bir şekilde katılmalarını sağlar. Demokratik vatandaşlık bilinci, hoşgörüyü benimsemeyi ve toplumsal adaleti savunmayı içermelidir.

Sonuç olarak, eğitim sistemi demokratik vatandaşlık bilincini kazandırmaya yönelik sürekli olarak geliştirilmelidir. Eğitim, demokrasinin temel taşlarından biridir ve bu sorumluluğu yerine getirirken demokratik vatandaşlık bilincini güçlendirmeye odaklanmalıdır.

4.2.Dijital Çağda Demokrasinin Geleceği ve Yeni Partilere Düşen Sorumluluklar

Teknolojik devrimin etkisiyle iç içe geçen bir dünyada, demokrasinin evrimi kaçınılmaz hale gelmiştir. Bilgi çağının ortasında, demokratik süreçlerin şeffaflığı ve katılımı artmaktadır. Dijital platformlar aracılığıyla halk, politika oluşturma süreçlerine doğrudan dahil olabilir ve kararları etkileyebilirler. Bu, demokratik sistemlerin daha çeşitli, dinamik ve katılımcı bir hale gelmesini sağlamaktadır. Ancak, bilgiye erişimdeki artış aynı zamanda yanlış bilgilendirme ve manipülasyon riskini de beraberinde getirmiştir. Demokrasinin geleceğinde, güvenilir bilgiye ulaşımın ve medya okuryazarlığının önemi daha da artacaktır. Bu durumda yeni partilere düşen sorumluluklar; politika oluşturma süreçlerini açık bir şekilde paylaşmalı, yanıltıcı bilgilerle mücadele etmek adına etik kullanım standartları belirlemeli, sadece siyasi alanda değil toplumlarına karşı duyarlılık göstermelidirler. Bu sorumluluklar, sadece mevcut seçmen kitlesini değil, gelecekteki nesilleri de kucaklamak için önemlidir.

Mustafa BAKAN (Hz.C - 239)

Kaynakça :

1. AKYIL, Laçın - GÜZELDAĞ, Fırat, Osmanlı Devleti'nde Demokratikleşme Hareketleri, Aksaray Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, 2022
2. CANIKLIOĞLU, Meltem (Yrd. Doç. Dr.), Çağdaş Demokrasi ve Çağdaş Devlet Üzerine Düşünceler,
3. Demokratik Bir İdare Şekli Olarak Cumhuriyet ve Mustafa Kemal Atatürk - Doç. Dr. Hüseyin Kalemli 29 Ekim 2022
4. GÜNER, Zekai, Atatürk, Cumhuriyet ve Demokrasi, Uluslararası Yönetim İktisat ve İşletme Dergisi, Yıl 2006, Cilt: 2 Sayı: 3, s.41-51
5. Türkiye'de Demokrasinin Gelişim Sürecine Genel Bir Bakış - Hüseyin Tosun, Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, Mart 2002, Cilt XVIII - Sayı 52, s.187-234

Adı ve Soyadı : Fatih Selim ÜNAL
Sınıfı ve No : Hz.F – 454

Cumhuriyet ve Hukuk

Öz

Bu çalışma, Cumhuriyet idealleri ile hukukun buluştuğu noktayı anlamak ve Türk hukuk sisteminin evrimini değerlendirmek amacıyla hazırlanmıştır. Cumhuriyetin ilk yıllarından günümüze kadar olan süreçte, hukukun toplumsal yapıya etkilerini tespit etmek ve anlamaya çalışılmak temel hedeftir.

Anahtar Kelimeler :

Hukuk, Adalet, Cumhuriyet, TBMM

Giriş

En gelişmiş toplum düzeni olan devlette, gerek toplumun ve gerekse kişilerin ihtiyaçları, toplumda huzuru ve güveni sağlayacak şekilde düzenlenir. İnsanların birbirleriyle ve devletle olan ilişkilerini düzenleyen bu kurallara ise hukuk adı verilmektedir. Toplumsal hayatı düzenleyen hukuk kurallarını, diğer toplumsal ilişkileri düzenleyen kurallardan (*örf, gelenek, görenek, görgü kuralı, din vs.*) ayıran temel özellik ise devlet tarafından düzenlenmesi ve zorlayıcı nitelik taşımasıdır.

1. Cumhuriyet Öncesi Hukuk

Osmanlı Devleti'nin hukuk sistemi dini esaslara dayanmakta ve devlet toplum hayatında din kuralları egemen olmaktadır. Buna bağlı olarak da Osmanlı hukuku, Şer'i Hukuk ve Örfi Hukuk olmak üzere iki ana bölüme dayanmaktaydı. Şer'i hukuk kurallarının, Kur'an, Hadis, İcma ve Kıyas adı verilen dört ana kaynağı vardı. Burada temel sorun Hicretin 3. yüzyılında İslam'da içtihat kapılarının kapanması ve söz konusu hukuk kurallarının kalıplaşmış halleri ile dolmuş olması idi.

2. Cumhuriyet Döneminde Hukukun Rolü

Cumhuriyet, hukuku sadece bir düzen kurumu olarak değil, aynı zamanda toplumsal dönüşümün bir aracı olarak görmüştür. Hukukun, çağdaşlaşma sürecindeki rolü ve devletin hukuk üzerindeki etkisi üzerine yapılan çalışmaları ele alacağız.

İstiklâl Mahkemeleri

Türk Kurtuluş Savaşı sırasında ayaklanma çıkaran ve yağmaya girişenleri, bozguncuları, orduya ait silah ve mühimmatı çalanları, casusları, asker kaçaklarını ve bağımsızlık hareketini engelleme amacıyla propaganda yapanları yargılamak için, çıkarılan özel bir kanunla ilk olarak 18 Eylül 1920 tarihinde kurulan mahkemelerdir. İlk dönem İstiklâl Mahkemeleri, Ankara'daki hariç olmak üzere 17 Şubat 1921 tarihinde kapatıldı. İkinci dönem İstiklâl Mahkemeleri, çalışmalarına

30 Temmuz 1921'de başladı ve 1923'ün Ekim ayına dek faaliyetlerini sürdürdü. Üçüncü ve son dönem İstiklâl Mahkemeleri ise 1923 ile 1927 yılları arasında etkin oldu.

23 Nisan 1920'de Türkiye Büyük Millet Meclisi açılınca tam anlamı ile halk egemenliği gerçekleşmiş, 1921 yılında ilân edilen Teşkilat-ı Esasîye ile yeni Türk Devleti'nin ilk Anayasa'sı oluşmuştur. 1921 Anayasası olarak da bilinen Teşkilat-ı Esasîye, savaş döneminde hazırlandığı için bu Anayasa'da temel hak ve hürriyetlere yer verilmemiştir. Mustafa Kemal Paşa, 1 Mart 1922 tarihinde meclisin açılışı sırasında yaptığı konuşmada, adliyenin uygar yaşam düzeyine çıkması gerektiğini vurgulayarak mevcut kanun ve usullerin değiştirileceğini belirtmiştir. Cumhuriyet'in ilân edilmesiyle birlikte her alanda köklü ve yapısal düzenlemelere hız verilmiş, hukuk sisteminde de köklü değişikliklere gidilmiştir. Mustafa Kemal, 5 Kasım 1925 tarihinde Ankara Hukuk Mektebi'nin açılışında yaptığı konuşmada hukuk alanında yapılacak değişikliklerden söz etmiştir.

3. Cumhuriyet Dönemi Hukuk Anlayışı

23 Nisan 1920'de Türkiye Büyük Millet Meclisi açılınca tam anlamı ile halk egemenliği gerçekleşmiş, 1921 yılında ilân edilen Teşkilat-ı Esasîye ile yeni Türk Devleti'nin ilk Anayasa'sı oluşmuştur. 1921 Anayasası olarak da bilinen Teşkilat-ı Esasîye, savaş döneminde hazırlandığı için bu Anayasa'da temel hak ve hürriyetlere yer verilmemiştir. Mustafa Kemal Paşa, 1 Mart 1922 tarihinde meclisin açılışı sırasında yaptığı konuşmada, adliyenin uygar yaşam düzeyine çıkması gerektiğini vurgulayarak mevcut kanun ve usullerin değiştirileceğini belirtmiştir. Cumhuriyet'in ilân edilmesiyle birlikte her alanda köklü ve yapısal düzenlemelere hız verilmiş, hukuk sisteminde de köklü değişikliklere gidilmiştir. Mustafa Kemal, 5 Kasım 1925 tarihinde Ankara Hukuk Mektebi'nin açılışında yaptığı konuşmada hukuk alanında yapılacak değişikliklerden söz etmiştir.

Türk Ceza Kanunu (1926): Yine aynı dönemde kabul edilen Türk Ceza Kanunu, hukuki sorumluluk, suç ve ceza konularındaki eski uygulamalara son vererek modern ceza hukuku prensiplerini benimsemiştir.

Türk Borçlar Kanunu (1926): Bu kanun, medeni hukuk alanındaki temel ilkeleri düzenleyerek ticaret hayatını düzenlemeyi amaçlamıştır.

Yargı Reformları: Cumhuriyet döneminde yargıda da önemli reformlar gerçekleştirilmiştir. Yargıtay ve Danıştay gibi yüksek mahkemelerin kuruluşu ve işleyişi düzenlenmiş, bağımsız bir yargı sistemi oluşturulmuştur.

Türkiye Büyük Millet Meclisi (TBMM): Cumhuriyet'in ilanı ile birlikte TBMM, hukuk alanında önemli kararlar alarak hukuki düzenlemeler yapma yetkisine sahip olmuştur. Hukuk reformları, TBMM tarafından alınan kararlarla şekillenmiştir.

Kadın Hakları ve Aile Hukuku Reformları: Cumhuriyet döneminde kadın haklarına büyük önem verilmiş, medeni kanun ve aile hukuku alanında yapılan reformlarla kadınların sosyal ve hukuki statüsü güçlendirilmiştir.

Bu reformlar, Türkiye'nin hukuki alanda çağdaş normlara uyumunu sağlamış ve toplumsal yapıda önemli değişikliklere

Sonuç

Cumhuriyet, hukukun temel ilkelerini benimseyerek bir toplumun adalet arayışında rehberlik etmiştir. Bu sempozyum, Cumhuriyetin ışığında hukukun nasıl şekillendiğini anlamamıza ve gelecekteki adalet yolculuğumuza ışık tutmamıza katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

Fatih Selim ÜNAL (Hz.F - 454)

Kaynakça :

1. AKŞİN, Sina; Ana Çizgileriyle Türkiye'nin Yakın Tarihi 1789-1980, 4. Basım, İmaj Yayıncılık, Ankara, 2001. AKYÜZ, Yahya; "Atatürk'ün Eğitim Düşüncesinin Kökenleri", Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, Cilt VIII, No. 23, (Mart 1992)
2. BOZKURT, Gülnihal, Batı Hukukunun Türkiye'de Benimsenmesi, Türk Tarih Kurumu,1996
3. EKER, Özge Umut, Kavram ve Olgu Olarak Hukuk Devleti İdesinin Felsefi Temelleri, TBB Yayınları, Ankara, 2005
4. KOLOĞLU, Orhan. Gazi'nin Çağında İslam Dünyası, Boyut Kitapları, 1994
5. ÖZDEMİR, İnce, Mahşerin Üç Kitabı, Doğan Kitap, 2b. 2005
6. TANİLLİ, Server, Devlet ve Demokrasi, Say Yayınları, İstanbul, 3.b. 1982
7. Türkiye Tarihi 4 Çağdaş Türkiye (1908 - 1980, Cem Yayınevi, 6.b. 2000

Adı ve Soyadı : Engin DAVRAN
Sınıfı ve No : Hz.E – 474

Cumhuriyet ve Sanat

Öz

Cumhuriyet dönemi, Türkiye'nin tarihinde kültürel ve sanatsal bir dönüşümü temsil eder. Çalışmamızda, cumhuriyetin sanat üzerindeki etkileri ve sanatın cumhuriyetin inşasındaki rolü ele alınacaktır.

Anahtar Kelimeler :

Cumhuriyet, Sanat, Fine Arts, Türkiye’de Sanat

Giriş

İnsan, duygularıyla ve manevi değerleriyle bir bütündür ve yaradılışı gereği hayatın her aşamasında sanata yönelmektedir. Sanatsal üretimler de öncelikle kişilerin sonra da büyüyerek toplumların simgesi haline gelmektedir. Sanat eserleri bir toplumun, dünya üzerinde varlığını ispat eden ve tarihi geçmişini simgeleyen kültürel değerlerdir. Bu kültürel değerlerin tanınmasında ve devamlılığın sağlanmasında sanat tarihinin yeri büyüktür.

Sanat, en genel anlamıyla yaratıcılığın ve hayal gücünün ifadesi olarak anlaşılır. Tarih boyunca neyin sanat olarak adlandırılacağına dair fikirler sürekli değişmiş, bu geniş anlama zaman içinde değişik kısıtlamalar getirilip yeni tanımlar yaratılmıştır. Bu tanımlardan en yaygın kabul göreni sanatın edebiyat, resim, müzik, tiyatro, sinema, mimari ve heykel alt türlerinden oluştuğu görüşüdür.

Bugün sanat terimi birçok kişi tarafından çok basit ve net gözükken bir kavram gibi kullanılabilirdiği gibi akademik çevrelerde sanatın ne şekilde tanımlanabileceği, hatta tanımlanabilir olup olmadığı bile hararetli bir tartışma konusudur. Sanat sözcüğü genelde görsel sanatlar anlamında kullanılır.

Sözcüğün bugünkü kullanımı, Batı kültürünün etkisiyle, İngilizcedeki "art" sözcüğüne yakın olsa da halk arasında biraz daha geniş anlamda kullanılır. Gerek İngilizcedeki "art" (artificial = yapay), gerek Almandaki "Kunst" (künstlich = yapay), gerekse Türkçedeki Arapça kökenli "sanat" (suni = yapay) sözcükleri içlerinde yapaylığa dair bir anlam barındırır. Sanat, bu geniş anlamından Rönesans zamanında sıyrılmaya başlamış, ancak yakın zamana kadar zanaat ve sanat sözcükleri dönüşümlü olarak kullanılmaya devam etmiştir.

1. Türkiye’de Sanat Eğitiminin Gelişimi

Türkiye’de batılı anlamda ilk sanat eğitimi hareketleri, 1908 tarihli Meşrutiyet hareketleri ile başlamıştır. Osmanlı Devleti'nin batılılaşma hareketinin başladığı bu dönemde, özellikle biçim ve renk sanatlarında Avrupa'ya yönelme gereksinimi duyulmuştur.

İlk olarak Mühendishane-i Berrî-i Humayun'da (Kara Harp Okulu 1734) okutulmaya başlayan resim dersleri ile minyatür ve eski resim estetiği; ışık-gölgenin, bilimsel plandaki perspektifin çizgi sanatına girmesiyle etkisini yitirmiştir. Daha çok askeri amaçlarla yeni resim teknikleri öğretilmeye başlanmış; böylece batı perspektif kuralları ile nesneyi iki boyutlu yüzey üzerinde modle ederek göstermeye yarayan ışık gölge uygulaması gibi kurallar, resim eğitiminin programı içinde yer almıştır. Mühendishane-i Berrî-i Hümayun'un yanında Mühendishane-i Bahrî-i Hümayun (Deniz Harp Okulu) gibi okullardan da batı tarzında resim yapan ilk önemli sanatçılar yetişmeye başlamıştır.

Bu okulların devamı niteliğindeki Harbiye'de 1846-1887 yıllarında, Fransız uyruklu ressamlar ders vermişlerdir. 1850'li yıllarda Harbiye, "Menşe-i Muallimin" adı altında bir statüye layık gördükleri bazı öğrencileri, askeri ve bazı sivil okulların resim dersi gereksinimlerini karşılamak üzere öğretmenler olarak yetiştirmişlerdir (Tansuğ, 1993).

Bu dönemde **Galatasaray Mekteb-i Sultanisi**, **Darüşşafaka Lisesi** gibi batıyı örnek alarak açılan yeni sivil okullarda da, resim dersleri yer almıştır. XIX. (19) yy'da askeri ve sivil okullar programında resim derslerinin yanısıra, mimarlık ve heykel eğitimi de yer almıştır. 1835'te uygulamaya konan bir programla resim eğitimi için Viyana, Berlin, Paris, Londra'ya iki yıl içinde 12 asker öğrenci gönderilmiştir. 1883 yılında **Sanayi-i Nefise Mektebi** (Güzel Sanatlar Akademisi) kurulmuştur. **Sanayi-i Nefise Mektebi**, güzel sanatlar eğitiminin gelişmesinde önemli bir yere sahiptir. **Sanayi-i Nefise Mektebi**'nin resim atölyelerinde yapılan çalışmalar, Türkiye'deki resim eğitiminin akademik bir disipline sokulması yönünden bir aşamadır (Tansuğ,1993,s.52). Bu dönemde figür ve portre çizimlerine önem verilmiştir. Sanayi-i Nefise'de, heykel ve mimarlık eğitimi için, yabancı mimar ve heykeltıraşlar görev almışlardır.

2. Sanatın Cumhuriyetin İnşasındaki Rolü

Sanat, cumhuriyetin değerlerini yansıtarak toplumsal değişime katkıda bulundu. Heykeltıraşlık, resim, edebiyat ve müzik gibi farklı sanat disiplinleri, cumhuriyetin ideallerini taşıyan eserler üreterek toplumu bir araya getirdi ve ulusal bir kimlik oluşturmaya yardımcı oldu. Yakın tarihe ilişkin bazı önemli sanatsal gelişmeler ve tarihleri şöyledir :

- İstanbul'daki eski saray orkestrası Mehterân-ı Hümayun'un Ankara'ya taşınması : Nisan 1924
- İstanbul Sarayburnu'nda Cumhuriyet'in ilk anıt heykeli olan Atatürk anıtının açılması : 3 Ekim 1926
- Ankara Ulus Meydanı'nda Zafer Anıtı'nın yaptırılması 3 Şubat 1927 Ankara Etnografya Müzesi'nin açılması : 27 Kasım 1927
- Ankara'da Devlet Konservatuvarı'nın açılması : Ağustos 1936
- İstanbul'da Dolmabahçe Sarayı Veliht dairesinde Resim Heykel Müzesi'nin açılması : 1937
- Devlet Tiyatroları Genel Müdürlüğü'nün kurulması : 1949
- 1914'te İnas Sanayi-i Nefise Mektebi
- 1921 tarihinde Serbest Resim Atölyesi açılması

3. Cumhuriyet'in İlk Yıllarında Güzel Sanatlar Alanındaki Gelişmeler

Cumhuriyet'in ilanıyla birlikte Türkiye hızlı bir çağdaşlaşma sürecine girmiş ve bu süreçte devlet, sanat ve sanatçıya önemli ölçüde destek olmuştur. 1850'den sonraki dönemde bireysel etkinlikler içinde kalan resim sergileri, 1920'de açılan Galatasaray Sergisi ile artık süreklilik göstermeye başlamıştır. 1923'te bu etkinliklerin içine Ankara resim sergilerinin de katılmasıyla, Türk resmi için yeni ve bütüncül bir dönemine girilmiştir.

Cumhuriyet'in ilk yıllarından itibaren, daha önce de işaret edildiği üzere özellikle Atatürk'ün girişimleriyle güzel sanatlar alanında önemli adımlar atılmıştır. Özellikle resim, heykel, mimarlık, müzik, tiyatro gibi güzel sanatlar dallarındaki çalışmalara bakıldığında kayda değer başarılar göze çarpmaktadır.

Ahmet Kâmil Gören, *“sanatçının içinden geçtiği, yaşadığı çağın bir parçası olduğunu, yapıtlarında kendini oluşturan ve kuşatan ortamın izlerini yansıttığı gerçeğini”* hatırlatarak Cumhuriyet'in ilk yıllarındaki sanatçıların yapıtlarında bunu açık bir biçimde izlemenin mümkün olduğunu bildirir. Bu yıllardaki sanatçılar doğal olarak içinde yaşadıkları, neredeyse tümüyle tanık oldukları olayları tuvallerine yansıttılar. Resimlerinde Türk ordusunun kahramanlıklarını, yaşanan savaşların acılarını, Atatürk ve silah arkadaşlarının çeşitli faaliyetlerini konu aldılar.

Bu konular bazen bir kompozisyona, bazen de Mustafa Kemal Paşa, İsmet İnönü, Fevzi Çakmak gibi büyük bir hayranlık ve sevgi duyulan ulusal kahramanların portrelerine dönüştü. Tüm bu çalışmalarda ulusal duyguların ön planda olduğu dikkat çekmektedir. “Bu örnekler arasında Sami Yetik'in 1926 tarihli ‘Eski Ankara’dan’ gibi yerel temalı çalışmaları yanında 1928 tarihli ‘Topçular’ adlı savaş temalı çalışmaları; Mehmed Ruhi'nin

1923 tarihli ‘Atatürk Köylülerle’, 1923 tarihli ‘Atatürk’ü Karşılama’, 1931 tarihli ‘Türk Ordusu’nun İstanbul’a Girişi’ gibi Atatürk ve Türk Ordusu temalı çalışmalar ile Çallı'nın 1928 tarihli ‘Harman’, 1933 tarihli ‘Zeybekler’ kompozisyonları; Avni Lifij'in 1923 tarihli ‘Akgün’, ‘Karagün’ ve ‘Fevzi Çakmak Portresi’ gibi savaş ve portre temalı çalışmaları; Namık İsmail'in 1920 tarihli iki ‘Harman’ ve 1929 tarihli ‘Atatürk Çiftçiler Arasında’ gibi yerel ve Atatürk'ün gezilerini tema olarak seçen kompozisyonu sayılabilir.

Aynı dönemde kuşağın diğer üyelerinden Nazmi Ziya, Ali Sami Boyar, Feyhaman Duran ve Hikmet Onat Atatürk portreleri yanında yerel temaların ağırlıkta olduğu çalışmalarıyla dikkat çekmekteydiler. ‘1914 Kuşağı’ sanatçıları ile sanat aynı ortamını paylaşan dönemin ünlü sanatçılarından Ömer Adil, Ali Cemal, Mehmet Ali Laga, Mihri Müşfik ve diğerleri de çeşitli yapıtlarıyla bu ortama katkıda bulunuyorlardı. Cumhuriyet dönemine kadarki Türk sanatı tarihine bakıldığında; anıt işlevinin, cami, türbe, medrese, saray gibi yapılara yüklendiği görülür.

Osmanlı Devleti'nde Batılılaşma süreciyle beraber, meydan çeşmeleri, bunların yer aldığı meydanımsı kent mekânları, karakol ve hastane binaları gibi yeni yapı tipleri, dönemin sosyo-kültürel yapısındaki değişikliğin kamuya yansıyan tarafı olarak ortaya çıkmaktadır. Erken

Cumhuriyet Dönemi'nde, Atatürk konulu anıt heykellerle birlikte, Türk büyüklerini konu alan anıt heykellerin yapımına da önem verilmiştir.

Sonuç

Cumhuriyet dönemi sanatı, tarihi bir mirasın yanı sıra geleceğe yönelik bir ilham kaynağıdır. Bu sempozyum, sanatın Cumhuriyet ruhuyla nasıl şekillendiğini ve gelecek nesiller için nasıl bir kılavuz olabileceğini anlamamıza katkıda bulunmayı amaçlamaktadır.

“Türk milletinin tarihi bir vasfı da güzel sanatları sevmek ve onda yükselmektir.” Mustafa Kemal Atatürk

Engin DAVRAN (Hz.E - 474)

Kaynakça :

1. ADAJIAN, Thomas, The Definition of Art: Historical Definitions"
2. ALTINKURT, Lale, Türkiye'de Sanat Eğitiminin Gelişimi
3. ALTUNER, Huriye, Türkiye'de sanat tarihi ve cumhuriyet'ten günümüze sanat tarihi eğitimi
4. https://www.altayli.net/cumhuriyet-doneminde-sanat.html#google_vignette
5. KOÇ, Nurgün, Atatürk ve Güzel Sanatlar
6. KORUR, Aslı, Cumhuriyet'in ilk onbeş yılında Türk resim ve heykel sanatı
7. SHİNER, Larry, Sanatın İcadı: Bir Kültür Tarihi (2001).
8. UĞUZ, Sabriye Çelik, Türkiye Cumhuriyeti'nin Kuruluşundan Günümüze Sanat-Turizm İlişkisi ve Sanat Turizmi Potansiyelinin Değerlendirilmesi

Adı ve Soyadı : Ömer Cem BATIREL
Sınıfı ve No : (11H – 966)

Cumhuriyet ve Eğitim

Öz

Eğitim, bireylere belli konularda bilgi ve beceri kazandırma, bireyleri yetiştirme ve geliştirme anlamına gelir. Eğitim, ekonomik kalkınmada ve toplumsal gelişimde çok önemli bir rol üstlenmektedir. (Çakmak, 2008: 39) Eğitimle ilgili Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün “Eğitimidir ki bir milleti; ya hür, bağımsız, şanlı, yüksek bir topluluk halinde yaşatır; ya da esaret ve sefaletle terk eder.” (Atatürk'ün Bütün Eserleri (2005), c.17, s.17.) sözü eğitimin toplumlar açısından önemini açıkça ortaya koymaktadır.

Anahtar Kelimeler :

Cumhuriyet, Eğitim, Reform, Teknoloji, Eğitim 4.0

Giriş

Cumhuriyetin ilanıyla birlikte ülkemizde eğitim hususunda devrim niteliğinde düzenlemeler, reformlar, atılımlar yapılmıştır. Bu bildiriye, cumhuriyetin eğitim anlayışı, bu alanda yapılan reformlar, uygulamaya geçirilen projeler ve Türkiye’de eğitimin geleceği genel çerçevesinde incelenecektir.

Cumhuriyetin ilk yıllarında eğitim anlayışı, Gazi Mustafa Kemal Atatürk'ün liderliğinde şekillenmiştir. Bu dönemin eğitim programının temel esaslarını bilim ve teknik, bilgisizliği ortadan kaldırma, millîlik, modernleştirme, bilimsellik, işe dayalı eğitim, disiplin, karma eğitim ve laikleştirme ilkesi oluşturmaktadır. Bu ilkeler, cumhuriyetin ilk yıllarında eğitim sisteminin esaslarını belirlemiştir ve bu döneme "Millîleştirme Devri" adı verilmiştir. (Hesapçıoğlu, 2013: 125)

Cumhuriyetin kurucu kadrosu, eğitimi ulus inşasında ve modernleşmede stratejik bir araç olarak görmüştür. Türkçe ve Türk tarihi üzerinden ulusal kimlik ve milli bilinç oluşturulmaya çalışılmıştır. Eğitim, modern toplum yapısına geçişi kolaylaştırıcı bir görev üstlenmiştir. (Şimşek, 2012: 2814)

Atatürk'ün “*Cumhuriyet; sizden fikri hür, vicdanı hür, irfanı hür nesiller ister.*” (Hâkimiyet-i Milliye: 26.08.1924) sözü, cumhuriyetin eğitim anlayışının temelini oluşturmuştur. Bu söz, cumhuriyetin ilk yıllarındaki eğitim politikasının özgür düşünebilen, araştırabilen ve sorgulayabilen nesiller yetiştirme gayretinde olduğunu gösterir. Çağdaş medeniyetler seviyesine ulaşmanın akli temel alan laik, bilimsel ve milli bir eğitimden geçtiği düşünülmüştür.

1. Eğitimde Modernleşme: İlk ve Ortaöğretim Reformları

Cumhuriyetin ilk yıllarındaki ilk ve orta öğretim reformları eğitimi birleştirmek, kolaylaştırmak ve halka yaymak etrafında şekillenmiştir. Tevhid-i Tedrisat kanunuyla mektep-medrese ayrımı sona erdirilerek tüm eğitim kurumları Milli Eğitim Bakanlığı'nın denetimine geçmiş, eğitimde birlik sağlanmıştır. Kanun, eğitim sistemini dini ve ideolojik etkilerden uzak; laik, çağdaş bir şekle sokmayı hedeflemiştir. (Arı, 2002: 191)

Arap alfabesi, Türkçe seslerin ifade edilmesinde yetersiz kalmıştır. Öğrenilmesi de zor olduğundan okuma-yazma oranı cumhuriyet öncesinde çok yükselememiştir. Harf İnkılabı ile hâlihazırda kullanılan Arap alfabesini Latin alfabesiyle değiştirerek okur-yazar oranını artırmak ve şehirli-köylü arasındaki uçurumu kapatmak hedeflenmiştir. Bu kapsamda halka okuma-yazmayı ve yeni alfabeği öğretme amacıyla Millet Mektepleri kurulmuştur. Bu mektepler sayesinde erkeklerde ve kadınlarda toplam okuma yazma oranı 1927'de % 10.7 iken 1935'de % 19.9'a yükselmiştir. (Avcı, 2013: 56)

Cumhuriyetin ilk yıllarında köyler için bir eğitim seferberliği başlatılmıştır. Bu kapsamda faaliyete geçen Köy Enstitüleri, kırsal bölgelere öğretmen yetiştirmeyi hedeflemiştir. 1940'ta faaliyete geçen bu enstitüler, teorik bilgilerin yanında tarım, dokuma, el sanatları gibi alanlarda pratik eğitimler vererek, kırsal kesimlerde eğitim seviyesini arttırmayı ve kalkınmayı sağlamayı amaçlamıştır. (Ezer, 2020: 1801) 17 binin üzerinde öğretmen yetiştiren köy enstitülerinin faaliyetleri, 1954'te siyasi baskılar yüzünden durdurulmuştur. (Şeren, 2008: 224)

2. Üniversite Reformları : Bilim ve Teknolojide Atılım

Cumhuriyetin ilk yükseköğretim kurumu, günümüzde Ankara Üniversitesi Hukuk Fakültesi olarak bilinen Ankara Hukuk Mektebi'dir. Cumhuriyetin hukuk anlayışına uygun hukukçu ve yargı mensubu yetiştirme görevi üstlenen bu fakülte, Osmanlı hukuk sisteminden Batı tipi hukuk sistemine geçişte ülkenin ihtiyaç duyduğu kadroları yetiştirmiştir. (Akçaoğlu, 2009: 378)

Köye öğretmen yetiştirme gayesiyle 1926'da Gazi Eğitim Enstitüsü, köylüleri ziraat, ormancılık, veterinerlik alanında yetiştirme gayesiyle 1930'da Ziraat Enstitüsü kurulmuştur. Temelleri yerli ve yabancı uzmanların iş birliğiyle atılan, bilimsel araştırmaları sayesinde Türk ziraatine önemli katkılarda bulunan Ziraat Enstitüsü, 1948'te üniversitelere bağlanmıştır. (Yaşar, 2015: 135)

İsviçreli Prof. Albert Malche, Atatürk'ün emri doğrultusunda verdiği raporda; Darülfünun'da verilen eğitimin Orta Çağ eğitimi olduğu, araştırmaya, düşünmeye ve konuşmaya yer olmadığını, fakülteler arası iş birliği olmadığını ve kütüphanenin yetersiz olduğunu vurgulamıştır. Atatürk bu raporu dikkatle okumuş ve bu rapordan hareketle 1933'te cumhuriyetin ilk üniversite reformununun gerçekleşmesine öncülük etmiştir (Namal, 2011: 31-32). Bu reformla, Darülfünun yeniden yapılandırılarak yerini modern ve çağdaş bir eğitim anlayışını benimseyen

İstanbul Üniversitesi almış ve öğretimde Avrupa modeli esas alınmıştır. Ders müfredatları güncellenmiş ve öğretim üyesi kadrosu uluslararası standartlara uygun hâle getirilmiştir.

Nazi Almanya'sının zulmünden kaçan Alman profesörler, üniversite reformu sürecinde oldukça etkili olmuşlardır. Türkçe öğrenmekle yükümlü olan bu profesörler, Dil-Tarih-Coğrafya fakültesinin kurulmasında öncülük ederek Türkiye'de yükseköğretime önemli katkılarda bulunmuşlardır. (Çelebi, 2003: 270-271)

İstanbul Üniversitesi'nin yanında birçok üniversite kurulmuştur veya yenilenmiştir. Yüksek Mühendis Mektebi, **İstanbul Teknik Üniversitesi** adıyla yeniden yapılandırılmıştır. Ankara'da açılan fakülteler ve enstitülerin birleştirilmesiyle **Ankara Üniversitesi** kurulmuştur.

Bölgesel kalkınmayı sağlamak için Karadeniz Teknik Üniversitesi, Ege Üniversitesi ve Atatürk Üniversitesi kurulmuştur. (Kömürlü, 2019: 36-41)

3. Günümüz Reformları ve Geleceğe Bakış

Günümüzde eğitim reformları eğitimde fırsat eşitliğini sağlamak ve teknoloji kullanımını arttırmak üzerinde yoğunlaşmıştır. Fırsat eşitliğini sağlamak için şart koşulan 8 yıl zorunlu eğitim daha sonra 4+4+4 modeli ile 12 yıllık zorunlu eğitime dönüştürülmüştür. (Turan, 2016: 6)

Eğitimde teknoloji ve internet kullanımını yaygınlaştırmak için FATİH (Fırsatları Artırma ve Teknolojiyi İyileştirme Hareketi) projesi hayata geçirilmiştir. Bu proje; altyapı, donanım, Eğitim Bilişim Ağı ve öğretmen eğitimi olmak üzere dört alt projeyi kapsamaktadır. Bu dört projenin her biri, teknolojinin eğitime entegrasyonunu sağlamaya yöneliktir. (Uluyol, 2015: 219-220)

Her ilde yükseköğrenim imkânı sunup yerel kalkınmaya katkı sağlamak amacıyla HİBÜP (Her İle Bir Üniversite Projesi) hayata geçirilmiştir; ancak istenilen verim alınamamış, lisans mezunları beklediği ücrete iş bulmakta güçlük çekmiş ve genç işsizlik artış göstermiştir. (Yalçıntaş, 2019: 789-790)

Günlük hayatta karşılaşılan sorunlara bilimsel çözümler bulmayı amaçlayan STEM eğitiminin eğitim sistemine entegrasyonu üzerine çalışmalar yapılmıştır. Öğretmenlerin, kendi alanları dışında yeterli bilgiye sahip olmadığı ve bunun STEM eğitimini zorlaştırdığı tespit edilmiştir. (Çolakoğlu, 2017: 51-52)

Eğitim 4.0, yeni çağın gerekliliklerine uyum sağlamak için eğitimde teknolojinin tasarımını ve inovatif kullanımı içerir. Her zaman ve her yerde eğitim anlayışı, proje tabanlı öğrenme, kişiselleştirilmiş eğitimler ve artırılmış gerçeklik kullanımı gibi Eğitim 4.0'ın öğretim yöntemlerinin Türk eğitim sistemine entegre edilmesi oldukça önem arz etmektedir. (Kocaman Karoğlu, 2020: 149)

Teknolojinin gelişimi, dünyada ve Türkiye’de eğitimin geleceğini belirleyecek olan en temel unsurdur. Türkiye’nin eğitim alanında dünyada ilk sıralara girmesi ve PISA sonuçlarını iyileştirmesi için, gelişen teknolojiyle birlikte hayatımıza giren yeni eğitim modellerini eğitim sisteminin içine dahil etmesi gerekmektedir.

Ömer Cem BATIREL (11H - 966)

Kaynakça :

1. AKÇAOĞLU S (2009). Ankara üniversitesi Hukuk fakültesi'nin kuruluşu ve ilk günleri. Türkiye Barolar Birliği Dergisi, 0(80), 367 - 379.
2. ARI, A. (2002). Tevhidi Tedrisat ve Laik Eğitim. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 22(2)
3. Atatürk’ün Bütün Eserleri (2005), c. 17, 1. Baskı, İstanbul: Kaynak Yayınları, s. 17.
4. AVCI C (2013). Harf İnkılabı ve Millet Mektepleri. Akdeniz İnsani Bilimler Dergisi, 3(1),
5. ÇAKMAK, Ö. (2008). EĞİTİMİN EKONOMİYE VE KALKINMAYA ETKİSİ. Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi (11), 33-41.
6. ÇELEBİ, N. (2003). Dil ve Tarih-Coğrafya Fakültesi’ndeki Mülteci Profesörler. Ankara Üniversitesi Dil Ve Tarih-Coğrafya Fakültesi Dergisi, 43(1), 259-272.
7. Çolakoğlu, M., & Günay Gökben, A. (2017). Türkiye’de Eğitim Fakültelerinde FeTeMM (STEM) Çalışmaları. İnfomal Ortamlarda Araştırmalar Dergisi, 2(2), 46-69.
8. Erdem, A.R. (2012). Atatürk’ün liderliğinde üniversite reformu: Yükseköğretim ve bilim tarihimizde dönüm noktası. Belgi Dergisi. Yıl. 4, 376-388.
9. Ezer F (2020). KÖY ENSTİTÜLERİNİN TÜRK EĞİTİM TARİHİNDEKİ YERİ VE ÖNEMİ. BELGİ DERGİSİ, 2(19), 1786 - 1804.
10. Güler, A. (2014). Türkiye Cumhuriyeti Eğitim Politikasının Ana Devreleri ve Karakteristikleri. Ondokuz Mayıs University Journal of Education Faculty, 4(1), 46-68.
11. HESAPÇIOĞLU, M. (2013). TÜRKİYE’DE CUMHURİYET DÖNEMİNDE EĞİTİM POLİTİKASI VE FELSEFESİ. Marmara Üniversitesi Atatürk Eğitim Fakültesi Eğitim Bilimleri Dergisi, 29(29), 121-138.
12. <https://www.atam.gov.tr/ataturkun-soylev-ve-demecleri/muallimler-birligi-kongresi-uyelerine> (erişim 19.12.2023)
13. KOCAMAN KAROĞLU, A., BAL, K., & ÇİMŞİR, E. (2020). Toplum 5.0 Sürecinde Türkiye’de Eğitimde Dijital Dönüşüm. Üniversite Araştırmaları Dergisi, 3(3), 147-158.
14. KODAL, T. (2023). Cumhuriyet Döneminde Türkiye’de Eğitim Politikaları (1923-1960). Avrasya Uluslararası Araştırmalar Dergisi, 175-202.
15. KÖMÜRLÜ, E. (2019). 1960'lara kadar Türkiye’de İlk Üniversitelerin Kuruluşları. Üniversite Araştırmaları Dergisi, 2(1), 50-57.

16. NAMAL, Y., & KARAKÖK, T. (2011). Atatürk ve Üniversite Reformu 1933. Yükseköğretim ve Bilim Dergisi (1), 27-35.
17. ŞEREN, M. (2008). Köye Öğretmen Yetiştirme Yönüyle Köy Enstitüleri. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 28(1), 203-226.
18. ŞİMŞEK U, KÜÇÜK TURGUT B, TOPKAYA Y, (2012). Cumhuriyet Dönemi Eğitim Politikalarının İdeolojik Temelleri. Turkish Studies (Elektronik), 7(4 b), 2809-2823.
19. TAK, İ. (2007). Atatürk Dönemi Eğitim Politikasının Cumhuriyetçi Karakteri. Sosyal Bilimler Araştırmaları Dergisi, 2(1), 120-135.
20. TURAN, F. (2016). Türkiye'nin Zorunlu Eğitim Politikaları -Tarihsel Perspektif 1. Çağdaş Yönetim Bilimleri Dergisi, 3(1), 1-10.
21. ULUYOL, Ç., & ERYILMAZ, S. (2015). 21. Yüzyıl Becerileri Işığında FATİH Projesi Değerlendirmesi. Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi, 35(2), 209-229.
22. YALÇINTAŞ, A., & AKKAYA, B. (2019). Türkiye'de Akademik Enflasyon: "Her İle Bir Üniversite Politikası" Sonrasında Türk Yükseköğretim Sistemi. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 74(3), 789-810.
23. YASAR S (2015). Yüksek Ziraat Enstitüsü'nün Kuruluşu ve Alman Bilim Adamlarının Çalışmaları. Türk İslam Medeniyeti Akademik Araştırmalar Dergisi, 10(19), 135 - 148.

Adı ve Soyadı : Poyraz AYNACI
Sınıfı ve No : (Hz.F – 438)

Cumhuriyet ve Gençlik

Öz

Bu çalışma, yeni kurulmuş bir ülkenin istikbalini oluşturacak olan gençlerin gelişime yönelik Cumhuriyet Döneminde izlenen politikalar hakkındadır. Osmanlı Döneminde yapılan çalışmalar ile karşılaştırmalar yapılarak bu dönemde nasıl bir yol izlendiği tespit edilecektir. Spor, sanat ve birçok dalda çağa ayak uymaya çalışırken izlenen yol incelenecektir.

Anahtar Kelimeler :

Gençlik, Atatürk, Türkiye, Gelecek.

1. Atatürk'ün Gençlik Hakkındaki Görüşü

Mustafa Kemal Atatürk, en büyük eserim dediği Türkiye Cumhuriyeti'ni, Türk gençliğine emanet etmiştir. Bu Atatürk'ün gençliğe verdiği önemin en büyük göstergesidir. Atatürk diğer bir çok konuşmasında da gençliğe vurgu yapmış onların geleceğimiz olduğunu her daim dile getirmiştir. Her zaman köhneleşmiş fikirlere ve milleti geriye götürmek isteyenlere karşı yegane Çarenin gençlikte ve genç fikirlerde olduğunu söylemiştir çağdaş zihniyetle yetişecek kuşakların , Gelecekte eserini daha da ileriye götüreceğine onu her türlü tehlikeden koruyarak. Ebediyen Yaşatacağını hissetmişti. Bundan dolayı Atatürk “en büyük eserim “dediği cumhuriyeti geçlere Emanet etmiş ve Milli Mücadeleyi başlatmak üzere Samsun'a çıktığı 19 Mayıs tarihini “Gençlik ve Spor Bayramı” olarak Türk gençliğine armağan etmiştir.

2. Atatürk'e Göre Gençlik Kavramı

Gençlik kavramı biyolojik anlamda kullanıldığına bir yaş grubunu gösterse de Atatürk'ün bahsettiği fikri anlamdadır yani Atatürk'e göre genç fikren gençtir . Biyolojik olarak yaşı genç olup gerici düşüncelere sahip birisi düşünsel anlamda genç değildir. Bunun yanında Yaşı ilerlemiş bir kişi düşünceleriyle genç olabilir. Atatürk 42 yaşında Cumhuriyeti kurmuş, 44 yaşında kıyafet inkılabını yapmış, 48 yaşında yeni Türk harflerini getirmiştir. Ayrıca” Benim nazarımda yirmi yaşında bir yobaz ihtiyar, 70 yaşında bir idealist ise zinde bir gençtir” Sözüyle bunu destekleyebiliriz

3. Gençlerin Cumhuriyet Çabaları

Cumhuriyet Öncesi Dönem

Gençler, toplumların en dinamik ve değişime açık unsurlarından biridir. Bu nedenle, tarih boyunca gençler, toplumsal değişimin öncüleri arasında yer almışlardır. Türkiye'de de gençler, cumhuriyetin kuruluşunda ve sonrasında önemli rol oynamışlardır. Osmanlı dönemi için Jön

Türkler örnek verilebilir 19.yüzyılda Osmanlı İmparatorluğu, büyük bir değişim ve dönüşüm sürecinin içindeydi. İmparatorluk, Batı karşısında geri kalmaya başlamıştı ve bu durum, gençler arasında büyük bir rahatsızlık yaratıyordu. Gençler, Osmanlı İmparatorluğu'nu çağdaştırmak ve güçlendirmek için bir dizi hareket başlattılar ve cumhuriyeti kazanmak için savaşlarda kaybettiğimiz çocuklar, gençler örnek verilebilir sırf ülkelerini korumak için okullarından kaçan ailelerini bırakan milyonlar.

Gençlerin Cumhuriyet Dönemi Faaliyetleri

Cumhuriyetin ilanından sonra, Türk gençliği, cumhuriyetin temellerini güçlendirmek ve geliştirmek için çalışmalar yürüttü. Bu çalışmalar, eğitim, kültür, spor ve siyaset gibi alanlarda yoğunlaştı. Cumhuriyet Dönemi gençlik hareketlerinin en önemlilerinden biri, Gençlik Teşkilatlarıdır. Bu teşkilatların amacı, gençleri cumhuriyet değerlerine bağlı ve bilinçli bir şekilde yetiştirmektir. Gençlik Teşkilatları, eğitim, kültür ve spor faaliyetleri düzenledi. Ayrıca, gençlerin toplumsal sorunlara duyarlı olmalarını ve çözüm üretmelerini sağladı. Cumhuriyet Dönemi gençlik hareketleri, Türkiye'nin modernleşmesinde önemli bir rol oynadı. Bu hareketler, gençlerin cumhuriyetin gelişimine katkıda bulunmalarını sağladı.

Gençlik Poyraz AYNACI (Hz.F - 438)

Kaynakça :

- KOCATÜRK, Utkan, Atatürk'te “Gençlik” Kavramı ve Atatürkçü Gençliğin Nitelikleri, Atatürk Araştırma Merkezi Dergisi, Sayı 4, Cilt: II, Kasım 1985
- “2. Cumhuriyet ve Gençlik” Üzerine – <https://gelenek.org/2cumhuriyet-ve-genclik-uzerine/> (20.11.2023)
- CAN, Aydın, Atatürk ve Türk Gençliği
https://turkoloji.cu.edu.tr/ATATURK/arastirmalar/aydin_can_ataturk_ve_turk_gencligi.pdf (20.11.2023)